

**ΠΜΣ Διδρυματικό Διατμηματικό,
Λογιστική και Ελεγκτική
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ΤΕΙ Θεσσαλίας
Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής**

ΤΙΤΛΟΣ

**Η Εφαρμογή του ΔΛΠ 16 και η Απομείωση των Παγίων
στην Περίοδο της Οικονομικής Κρίσης**

Αλεξίου Στέφανος

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Βρέντζου Ελένη

Ιούνιος 2018

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει την επίδραση της κρίσης χρέους στην αξία των πάγιων περιουσιακών στοιχείων εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεων με τη χρήση περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής. Για τους στόχους της παρούσας εργασίας εξετάστηκαν οι μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία 57 επιχειρήσεων κατά τα οικονομικά έτη 2008 και 2014, όπως αυτά δημοσιεύθηκαν στους αντίστοιχους ισολογισμούς, θεωρώντας ως έτος κατά το οποίο ξέσπασε η κρίση το 2009. Οι επιλεγθείσες εταιρείες ανήκουν στους κλάδους Πετρελαίου και Αερίου, Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας, Χημικών, Υγείας, Πρώτων Υλών, και Κατασκευών και Υλικών Κατασκευών, οι οποίοι είναι περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου από τις υπόλοιπες εισηγμένες και επιτρέπουν τόσο την αποτίμηση της μεταβολής της συνολικής οικονομίας, όσο και την εκτίμηση των διαφοροποιήσεων μεταξύ των κλάδων. Οι υποθέσεις της εργασίας που διατυπώθηκαν αφορούν στην εκτίμηση της επίδρασης της κρίσης στο σύνολο της οικονομίας, αλλά και στους επιμέρους κλάδους τόσο σε απόλυτα μεγέθη, όσο και σε ποσοστιαίες μεταβολές της αξίας των πάγιων ενσώματων στοιχείων των επιχειρήσεων.

Τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης επιβεβαίωσαν με διάφορους τρόπους την επίδραση της κρίσης χρέους της ελληνικής οικονομίας στα περιουσιακά στοιχεία των ελληνικών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, τέσσερις από τους έξι εξεταζόμενους κλάδους παρουσιάζουν κάποιας μορφής, είτε σε απόλυτα είτε σε σχετικά μεγέθη, μείωση της αξίας των ενσώματων πάγιων στοιχείων τους μετά το 2009, έτος κατά το οποίο θεωρείται ότι ξέσπασε η κρίση, για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης. Κατά συνέπεια μπορεί να εξαχθεί το γενικό συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις αντέδρασαν στην κρίση ρευστοποιώντας την πάγια ενσώματη περιουσία τους, ενώ ταυτόχρονα προχώρησαν σε αναπροσαρμογές της αξίας της προκειμένου να ενσωματώσουν στους ισολογισμούς τους τη σημαντική πτώση που συντελέστηκε ή αναμενόταν να συντελεστεί κατά το 2014. Όσον αφορά στο σύνολο της οικονομίας η ίδια τάση επιβεβαιώνεται σε σχετικά και όχι σε απόλυτα μεγέθη. Ιδιαίτερη περίπτωση αποτελούν οι κλάδοι του Πετρελαίου και του Αερίου και Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας οι οποίοι είναι οι κλάδοι με θετική μέση ποσοστιαία απόδοση.

Λέξεις κλειδιά: Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Πάγια, Ελληνικές Εταιρίες, Κρίση

ABSTRACT

The aim of this research is to analyze the impact of the debt crisis on the value of the tangible fixed assets of selected firms listed on Athens Stock Exchange examined, by means of descriptive and inferential statistics. For the purposes of the present study, were examined the changes at the assets of 57 enterprises in the financial years 2008 and 2014, as presented in their respective balance sheets, under the assumption that the year in which the crisis broken out was 2009.

The selected companies belong to the Oil and Gas Industries, Utilities, Chemicals, Health Care, Basic Resources and Construction and Materials, which are more capital intensive than the other listed companies and allow both the valuation of the change in the overall economy and the estimation of the differentiations among sectors. The hypothesis is based on the assessment of the impact of the crisis of the whole of the economy and the individual sectors, both in absolute values and in percentage changes in the value of tangible fixed assets of companies.

The results of statistical analysis have confirmed in several ways the impact of the debt crisis of the Greek economy on the assets of Greek companies. Specifically, four of the six sectors indicate some form, either in absolute or in relative values, a decrease in the value of their tangible assets after 2009, year in which is considered that the crisis was broken out, for the purposes of the present study. Consequently, it can be generally assumed that companies reacted to the crisis by liquidating their tangible fixed assets, while at the same time were making adjustments to its value in order to incorporate in their balance sheets the significant decrease that occurred or was expected to occur in 2014. Concerning the whole of economy, the same trend is confirmed in relative but not in absolute values. Specific cases are the Oil and Gas and Utilities sectors which are the sectors with positive average percentage return.

Keywords: IFRS, Assets, Greek Companies, Crisis

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	1
1 Εισαγωγή.....	5
1.1 Γενικά.....	5
1.2 Σκοπός της εργασίας.....	5
1.3 Δομή της εργασίας	6
2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	7
3 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 16 “Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις”.....	13
3.1 Εισαγωγή στο ΔΛΠ 16 Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις.....	13
3.2 Σκοπός και πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 16	13
3.3 Αναγνώριση και επιμέτρηση κατά την αναγνώριση των ενσώματων ακινήτοποιήσεων...14	
3.4 Αποτίμηση κατά την αναγνώριση.....	17
3.5 Αποτίμηση κόστους ενός ενσώματου πάγιου στοιχείου.....	19
3.6 Αναγνώριση και επιμέτρηση μετά την αναγνώριση των ενσώματων ακινήτοποιήσεων ...20	
3.7 Αποσβέσεις.....	22
3.8 Διαγραφή ενσώματων παγίων στοιχείων.....	25
3.9 Ενσώματα πάγια και αναβαλλόμενη φορολογία.....	26
3.10 Γνωστοποιήσεις	27
3.11 Διαφορές μεταξύ ΔΛΠ και ελληνικής νομοθεσίας.....	29
4 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 36 “Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων”.....	31
4.1 Σκοπός και πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 36.....	31
4.2 Αναγνώριση απομειωμένου περιουσιακού στοιχείου.....	33
4.3 Επιμέτρηση ανακτήσιμου ποσού.....	34

4.4 Αναγνώριση και επιμέτρηση μιας ζημίας απομείωσης.....	35
4.5 Αναστροφή μιας ζημίας απομείωσης.....	36
4.6 Γνωστοποιήσεις.....	36
4.7 Διαφορές μεταξύ ΔΛΠ και ελληνικής νομοθεσίας.....	37
5 Εμπειρική προσέγγιση.....	38
5.1 Εισαγωγή.....	38
5.2 Ερευνητικές Υποθέσεις.....	38
5.3 Δείγμα και Δεδομένα.....	39
5.4 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης.....	42
5.5 Περιγραφή του Δείγματος.....	43
5.6 Διερεύνηση της Ισότητας της Μέσης Αξίας των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων στο σύνολο του δείγματος και ανά κλάδο.....	47
5.6.1 Διερεύνηση για το Σύνολο του Δείγματος.....	47
5.6.2 Διερεύνηση ανά εξεταζόμενο Κλάδο.....	48
5.7 Διερεύνηση της Μηδενικότητας της Μέσης Ετήσιας Ποσοστιαίας Μεταβολής των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων στο σύνολο του δείγματος και ανά κλάδο....	49
5.7.1 Διερεύνηση για το Σύνολο του Δείγματος.....	49
5.7.2 Διερεύνηση ανά εξεταζόμενο Κλάδο.....	50
6 Συμπεράσματα.....	52
7 Βιβλιογραφία.....	54

1 Εισαγωγή

1.1 Γενικά

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης τα τελευταία χρόνια αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα θέματα στη διεθνή λογιστική και επιχειρηματική κοινότητα. Στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζονται αναλυτικά το ΔΛΠ 16, με το οποίο εισάγεται η έννοια της αναπροσαρμογής των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων και το ΔΛΠ 36 με το οποίο εισάγεται η έννοια της απομείωσης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων.

Η κρίση χρέους της ελληνικής οικονομίας, έχει επιδράσει με διάφορους τρόπους στο σύνολο των περιουσιακών στοιχείων των ελληνικών επιχειρήσεων. Η επίδραση αυτή εντοπίζεται τόσο στο πληροφοριακό περιεχόμενο των στοιχείων όσο και στην αξία τους. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στα πάγια ενσώματα περιουσιακά στοιχεία και συγκεκριμένα στην αξία αυτών.

Το σύνολο των επιχειρήσεων κατέχουν και χρησιμοποιούν τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ανεξάρτητα από το μέγεθός τους και το είδος της δραστηριότητάς τους. Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία παίζουν σημαντικό ρόλο στη λειτουργία της επιχείρησης. Η σπουδαιότητα αυτή οφείλεται αφενός στο γεγονός ότι αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας των επιχειρήσεων και αφετέρου στο γεγονός ότι, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, με τα έξοδα των αποσβέσεων και των βελτιώσεων που τους αντιστοιχούν επιδρούν σημαντικά στο επίπεδο των φορολογητέων κερδών των επιχειρήσεων. Επομένως, καθίσταται αναγκαία η ακριβής και ορθή αποτίμηση της αξίας τους (Domeika, 2008).

1.2 Σκοπός της εργασίας

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η διερεύνηση των ενδεχόμενων μεταβολών στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία των επιχειρηματικών μονάδων της χώρας εξαιτίας της κρίσης χρέους. Για το λόγο αυτό εξετάζεται η αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων 57 εισηγμένων επιχειρήσεων, όπως αυτή αποτυπώθηκε στους ισολογισμούς αυτών κατά τα έτη 2008 και 2014, θεωρώντας το 2009 ως το έτος κατά το οποίο ξέσπασε η κρίση χρέους στην Ελλάδα.

Επίσης, σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εύρεση του τρόπου και της έντασης με την οποία η κρίση χρέους της ελληνικής οικονομίας έχει επιδράσει στην αξία με την οποία αποτιμώνται τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία μέσω στατιστικής ανάλυσης και συγκεκριμένα μέσω ελέγχου στατιστικών υποθέσεων. Επιμέρους στόχο αποτελεί η διερεύνηση για την ύπαρξη διαφοροποιήσεων ως προς την επίδραση αυτής μεταξύ των διαφόρων κλάδων της ελληνικής οικονομίας.

1.3 Δομή της εργασίας

Η δομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εξής: Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί την εισαγωγή. Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη βιβλιογραφική ανασκόπηση. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 16 "Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις". Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 36 "Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων". Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η εμπειρική προσέγγιση. Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και στο έβδομο κεφάλαιο η βιβλιογραφία.

2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Η διεθνής βιβλιογραφία έχει ασχοληθεί αρκετά με την αναπροσαρμογή των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων μιας οικονομικής οντότητας. Ο βαθμός της αξιοπιστίας των πληροφοριών που εξάγονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ώθησε να ερευνηθούν οι παράγοντες και τα αποτελέσματα που συνδέονται με την αναπροσαρμογή των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων καθώς και τους λόγους που προσανατολίζονται οι επιχειρήσεις να αναπροσαρμόζουν ή όχι τα πάγια τους.

Μία από τις αρχικές μελέτες ήταν αυτή του Zimmerman (1983) που διαπίστωσε ότι οι επιχειρήσεις που το μέγεθός τους ήταν πολύ μεγαλύτερο από τον μέσο όρο, στην πλειοψηφία τους εφαρμόζαν λογιστικές μεθόδους ώστε να εμφανίζεται μία πιο συντηρητική εικόνα για την κερδοφορία τους και τον διαθέσιμο πλούτο τους, έτσι ώστε να μην προκαλούν την αγορά και τις κυβερνήσεις.

Σε παρόμοια μελέτη οι Watts και Zimmerman (1990) κατέληξαν στη διαπίστωση ότι η πολιτική ένταση κόστους είναι συχνά συσχετιζόμενη με το μέγεθος της επιχείρησης. Έτσι οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις της αγοράς οι οποίες υπάγονται περισσότερο σε δημόσιο έλεγχο, συχνά προσπαθούν να επαναπροσδιορίσουν την αξία των πάγιων στοιχείων τους προσπαθώντας να παρουσιάσουν χαμηλότερα ποσοστά κερδών.

Σε μελέτη τους οι Whittred και Chan (1992) εξέτασαν τις πρακτικές αναπροσαρμογής των παγίων σε ένα δείγμα από 200 επιχειρήσεις της Αυστραλίας κατά την περίοδο του 1980-1984. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους έδειξαν ότι όσο το επίπεδο μόχλευσης αυξάνεται και η δανειοληπτική ικανότητα μειώνεται, τόσο οι επιχειρήσεις τείνουν να αναπροσαρμόζουν την αξία των πάγιων περιουσιακών τους στοιχείων.

Επιπρόσθετα, οι Easton et al. (1993) σε έρευνα που πραγματοποίησαν και αφορούσε τους Αυστραλούς διαχειριστές εταιρειών διαπίστωσαν ότι ο κύριος λόγος που υιοθετούσαν πολιτικές αναπροσαρμογής ήταν να παρουσιάσουν μια πιο πραγματική και δίκαιη εικόνα των οικονομικών καταστάσεων σε ποσοστό 45%, στη βελτίωση του δείκτη χρέους προς το μετοχικό κεφάλαιο κατά 40% καθώς και η εξαγορά της επιχείρησης σαν λόγος αναπροσαρμογής ανερχόταν μόλις στο 6%. Στις τελευταίες θέσεις των λόγων ήταν το πολιτικό κόστος για την επιχείρηση 3% και το μέρισμα των μετοχών κατά 2%.

Οι Cotter και Zimmer (1999) σε μελέτη τους χρησιμοποίησαν δείγμα από Αυστραλιανές επιχειρήσεις για την περίοδο 1987-1993. Τα ευρήματα της έρευνας αυτής ήταν ότι ο κύριος παράγοντας για την θετική αναπροσαρμογή των πάγιων ήταν ότι οι διοικήσεις συνέδεαν σε μεγάλο βαθμό την αύξηση της αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων τους με ανάλογη αύξηση των μελλοντικών ταμειακών ροών της επιχείρησης.

Επίσης, για την περίοδο 1989-1994 οι Gaeremynck και Veugelers (1999) χρησιμοποίησαν ένα δείγμα από βιομηχανικές εταιρείες του Βελγίου για να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις που παρουσίαζαν υψηλή απόκλιση στην απόδοσή τους και μικρούς δείκτες χρέους – ιδίων κεφαλαίων, έχουν λιγότερες πιθανότητες να επανεκτιμήσουν τα πάγιά τους από τις εταιρείες που είναι πιο κοντά στην αδυναμία πληρωμών και την αθέτηση των δανειοληπτικών της υποχρεώσεων. Ακόμη υποστήριξαν ότι η επανεκτίμηση των παγίων μπορεί να γίνει ένα εξαιρετικό εργαλείο για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των παγίων των επιχειρήσεων και έχει υιοθετηθεί από πολλές χώρες .

Οι Lin και Peasnell (2000) μετά τη μελέτη του Zimmerman (1983) διαπίστωσαν ότι η αναπροσαρμογή των παγίων επηρεάζει την επιχείρηση σε αξιόλογο βαθμό μόνο, όταν έχει αρκετά μεγάλο απόθεμα παγίων περιουσιακών στοιχείων έτσι ώστε να εμφανίσει σημαντικά διαφορετικούς αριθμούς. Τα αποτελέσματά τους στηρίζουν την άποψη του Zimmerman's (1983) ότι οι διαχειριστές των μεγάλων επιχειρήσεων τείνουν να εφαρμόζουν αναπροσαρμογές προς τα πάνω έτσι ώστε να μειώσουν την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων και των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, μειώνοντας έτσι όσο το δυνατό περισσότερο το πολιτικό κόστος τους.

Ακόμα, οι Lin και Peasnell (2000) ανέλυσαν ένα δείγμα από εταιρίες του Ηνωμένου Βασιλείου που επανεκτιμούσαν τα πάγιά τους για την περίοδο 1989-1991 και διαπίστωσαν ότι η θετική αναπροσαρμογή συσχετίζεται με την μείωση των ιδίων κεφαλαίων, το χρέος, τη χαμηλή ρευστότητα, το μέγεθος των εταιριών και την ένταση των ενσώματων ακινητοποιήσεων.

Οι Jaggi και Tsui (2001) στην έρευνά τους εξέτασαν επίσης το θέμα της επανεκτίμησης των παγίων από τη σκοπιά των κινήτρων των διαχειριστών επιχειρήσεων στο Χονγκ Κονγκ την περίοδο 1991 έως 1995 και της εκτίμησης της αγοράς. Οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι αναπροσαρμογές των παγίων σχετίζονται θετικά με τις μελλοντικές αποδόσεις της εταιρίας, πράγμα που υποδηλώνει ότι οι διαχειριστές τους, μέσω της ανοδικής αναπροσαρμογής, στρέφονται στη μέθοδο της εύλογης αξίας για τις χρηματοοικονομικές

καταστάσεις των εταιριών. Επίσης τονίζεται ότι σημαντικό κίνητρο είναι και η βελτίωση της δανειοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης. Επιπλέον, τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν μια σημαντικά θετική συσχέτιση μεταξύ της αξίας αναπροσαρμογής, και των τιμών των μετοχών και των μερισμάτων που αποδίδονται από αυτές, γεγονός που υποδηλώνει ότι η εκτίμηση της αγοράς αντικατοπτρίζεται με τις επανεκτιμήσεις των διαχειριστών των εταιριών.

Σύμφωνα με την μελέτη των Nichols και Buerger (2002) διαπιστώθηκε ότι οι Γερμανικές τράπεζες δίνουν μεγαλύτερα δάνεια στις εταιρείες που έχουν υιοθετήσει την πολιτική της αναπροσαρμογής παγίων με την μέθοδο της εύλογης αξίας. Μια αναπροσαρμογή των παγίων προς τα πάνω πιθανόν να έχει μια ουσιαστική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις συνολικά, άποψη που διατύπωσε ο (Missonier-Pierra, 2004). Δεδομένου ότι η αναπροσαρμογή ενός ενσώματου παγίου επηρεάζει τα λογιστικά νούμερα, η απόφαση των διαχειριστών των επιχειρήσεων να επανεκτιμήσουν τα πάγια αλλάζει την οικονομική εικόνα και την πολιτική των εταιριών αυτών .

Ο Missonier-Piera (2007) χρησιμοποιεί ένα δείγμα από βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις στην Σουηδία κατά την περίοδο 1994, 1997, 2000, 2005 για να αποδείξει ότι η αναπροσαρμογή παγίων βελτιώνει τη φερεγγυότητα των εταιριών που στηρίζονται στον δανεισμό για την χρηματοδότηση. Επιπλέον, έχει σημαντική επίδραση στη βελτίωση της δανειοληπτικής ικανότητας των εταιριών αυτών. Οι μεγάλες επιχειρήσεις τείνουν να έχουν περισσότερα κίνητρα για την εφαρμογή της αναπροσαρμογής των ενσώματων παγίων σε σύγκριση με τις μικρότερες . Οι οικονομικές καταστάσεις των εταιριών που αντιμετωπίζουν το διεθνή ανταγωνισμό δεν εκτίθενται στη διερεύνηση μόνο των τοπικών μετόχων αλλά και μετόχων εκτός συνόρων. Ο Missonier-Piera (2007) στην εργασία του ερευνά τα οικονομικά κίνητρα της αναπροσαρμογής των παγίων στοιχείων σε εισηγμένες Ελβετικές εταιρίες και αναλύει τα κίνητρα αναπροσαρμογής μέσα σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από σημαντικές μεταβολές στα Λογιστικά Πρότυπα, καθώς και τον αντίκτυπο που έχουν αυτά στην επιλογή των εταιριών για αναπροσαρμογή των παγίων. Τα αποτελέσματά του δείχνουν θετική συσχέτιση μεταξύ της αναπροσαρμογής και της μόχλευσης, καθώς και του ποσοστού πωλήσεων στο εξωτερικό, αλλά αρνητική συσχέτιση με τις επενδυτικές ευκαιρίες. Αυτό δείχνει ότι η αναπροσαρμογή, βελτιώνει την αντίληψη απέναντι στους πιστωτές για χρηματοοικονομική ευρωστία μιας επιχείρησης και κατ' επέκταση την ικανότητα δανεισμού της. Τέλος μέσα από τη μελέτη του δείχνει ότι τα επιτόκια έχουν γίνει μικρότερα σε επιχειρήσεις που αναπροσαρμόζουν προς τα πάνω τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τους.

Οι μεγάλες εταιρείες είναι πιο πιθανό να επανεκτιμήσουν τα ενσώματα πάγια από ότι οι μικρότερες. Όταν οι μεγάλες επιχειρήσεις αναφέρουν τεράστια κέρδη, οι οικονομικές τους καταστάσεις είναι πιο πιθανό να τραβήξουν την προσοχή και οι επενδυτές να θελήσουν να πάρουν τα κεφάλαιά τους και να επενδύσουν αλλού. Έτσι οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν περισσότερα κίνητρα να κάνουν αναπροσαρμογή παγίων και να καταγράψουν χαμηλότερα ποσοστά κέρδους (Brown et al., 1994). Στην έρευνα του Missonier-Pierra (2004) επισημαίνεται ακόμα ότι όσο περισσότερο μοιρασμένη είναι η κυριότητα της επιχείρησης, τόσο λιγότερες πιθανότητες υπάρχουν οι διαχειριστές της να χρησιμοποιήσουν θετική αναπροσαρμογή των ενσώματων παγίων του ενεργητικού.

Ένας άλλος λόγος που μπορεί να στηριχθεί η επιχείρηση για την εφαρμογή της αναπροσαρμογής παγίων είναι η επιθυμία της να διατηρήσει την επάρκεια των κεφαλαίων της. Εάν η αξιολόγηση των παγίων στοιχείων βασίζεται στο ιστορικό κόστος, τότε η απόσβεση των παγίων στοιχείων θα είναι χαμηλότερη από ότι θα ήταν με την εύλογη αξία, και θα δείξει αυξημένα τα κέρδη της επιχείρησης. Έτσι θα οδηγήσει στην καταβολή υπερβολικών μερισμάτων στους μετόχους. Όταν η επιχείρηση θέλει να λάβει ένα δάνειο από μια τράπεζα με υποθήκευση παγίων περιουσιακών στοιχείων της, η αναπροσαρμογή αυτών θα δώσει τη δυνατότητα στην επιχείρηση να λάβει ένα μεγαλύτερο χρηματικό ποσό δανείου. Αυτά τα κεφάλαια, θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις ταμιακές ροές των μετρητών της επιχείρησης και μέσω της επανεπένδυσης και την μελλοντική πορεία της επιχείρησης. Στην Νέα Ζηλανδία, οι Courtenay και Cahon (2004) διαπίστωσαν ότι η θετική αναπροσαρμογή των πάγιων στοιχείων σχετίζεται θετικά με τα κέρδη των επιχειρήσεων.

Οι Ballas et al. (2014) διερεύνησαν τις επιλογές των ελληνικών επιχειρήσεων αναφορικά με την αναπροσαρμογή των στοιχείων των ενσώματων ακινητοποιήσεων μετά την αρχική αναγνώριση σύμφωνα με το ΔΛΠ 16 και το ΔΛΠ 36. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε ένα δείγμα ελληνικών επιχειρήσεων για τα έτη 2005, 2007 και 2009. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι επιχειρήσεις που επιλέγουν την μέθοδο του κόστους για την αναγνώριση των στοιχείων του παγίου ενεργητικού τους μετά την αρχική αναγνώριση συμμορφώνονται με τις ανάγκες γνωστοποίησης που προϋποθέτουν τα ΔΛΠ 16 και ΔΛΠ 36. Αντιθέτως, οι επιχειρήσεις που επιλέγουν την μέθοδο της αναπροσαρμογής παρουσιάζουν χαμηλότερα επίπεδα συμμόρφωσης.

Οι Greenberg et al. (2013) διερεύνησαν τη σχέση της εύλογης αξίας και του ιστορικού κόστους με τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει το οικονομικό σύστημα.

Η μελέτη τους βασίστηκε σε δεδομένα τόσο της πρόσφατης κρίσης του 2008, όσο και της δανειακής κρίσης του 1980 και της κρίσης χρέους των υποανάπτυκτων χωρών του 1970. Η έρευνα έδειξε ότι η εφαρμογή της μεθόδου της εύλογης αξίας δεν αποτέλεσε κινητήριο μοχλό της οικονομικής ύφεσης στην οποία έχει εισέλθει η παγκόσμια οικονομία από το 2008 κι έπειτα. Επίσης, αποδεικνύει ότι καμία από τις δυο μεθόδους δεν είναι ανώτερη της άλλης καθώς κακή χρήση και των δύο μπορεί να παραπλανήσει τους επενδυτές όσον αφορά τις πληροφορίες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων σε χρηματιστηριακή αγορά εταιριών.

Οι Christensen και Nikolaev (2009) μελέτησαν για ποιο λόγο οι εταιρίες επιλέγουν την εύλογη αξία ή το ιστορικό κόστος ως μέθοδο αποτίμησης των παγίων στοιχείων τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι με εξαίρεση τις εταιρίες real estate, το ιστορικό κόστος κυριαρχεί επί της εύλογης αξίας. Φαίνεται ότι οι εταιρίες που χρησιμοποιούν την εύλογη αξία, βασίζονται πιο πολύ στη χρηματοδότηση του χρέους τους και είναι αυτές που θέλουν να επισημάνουν στους πιστωτές τους την αξία της ρευστοποίησης των παγίων τους. Επίσης, οι εταιρίες που έχουν λιγότερες ευκαιρίες ανάπτυξης είναι πιο πιθανό να δεσμευτούν με την εύλογη αξία. Η διαπίστωση αυτή συνάδει με τη χρήση της εύλογης αξίας ως μέσο ελέγχου υπερεπενδύσεις σε πάγια στοιχεία του ενεργητικού.

Οι Bellas et al. (2007) στη μελέτη τους διερευνούν τις συνέπειες της αλλαγής λογιστικής από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ) σε σχέση με τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών επιχειρήσεων. Από αναλυτική άποψη, η μελέτη επιχειρεί να εντοπίσει τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των ΔΛΠ σε διάφορα μεγέθη και δείκτες της λογιστικής, καθώς και το πώς μπορούν τα λογιστικά στοιχεία να εξηγήσουν τις τιμές των μετοχών για το οικονομικό έτος 2004, ένα χρόνο πριν την υποχρεωτική εφαρμογή των νέων προτύπων. Όσον αφορά τη μέθοδο αποτίμησης, τα λογιστικά πρότυπα στην Ελλάδα από το 1980 και μετά, ακολούθησαν το γαλλογερμανικό μοντέλο, το οποίο είχε ως κύριο στόχο την προστασία των πιστωτών και τη φορολογική διαφάνεια, εφαρμόζοντας αποκλειστικά τη μέθοδο του ιστορικού κόστους. Σε αντίθεση με αμερικανικά πρότυπα, τα ΔΛΠ επικεντρώνονται κυρίως στην προστασία των επενδυτών και την καθιέρωση της αρχής της εύλογης αξίας. Τα αποτελέσματα της ανάλυσής τους δείχνουν ότι τα απτά οικονομικά στοιχεία, τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού, και οι συνολικές υποχρεώσεις καταγράφουν σημαντικά υψηλότερες τιμές με την εφαρμογή των νέων λογιστικών προτύπων.

Οι Aboody et al. (1999) ερευνώντας τις επανεκτιμήσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων και των μελλοντικών επιδόσεων σε εταιρίες της Μεγάλης Βρετανίας, παρατηρούν ότι οι ανοδικές αναπροσαρμογές της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων, από τις βρετανικές επιχειρήσεις, σχετίζονται θετικά με τις μεταβολές στην μελλοντική απόδοση, η οποία μετράται από τα λειτουργικά έσοδα. Σύμφωνα με τους συγγραφείς, οι αναπροσαρμογές αντικατοπτρίζουν τις αλλαγές στην αξία των παγίων. Επίσης, οι τρέχουσες ετήσιες αναπροσαρμογές σχετίζονται θετικά με τις ετήσιες αποδόσεις. Αναφέρεται ότι η σχέση μεταξύ αναπροσαρμογής και μελλοντικής επίδοσης και τιμών δεν είναι τόσο ισχυρή για επιχειρήσεις που έχουν υψηλό δείκτη χρέους προς ίδια κεφάλαια.

Οι Lazar και Lazar (2012) ερεύνησαν την επίδραση που είχε η χρηματοοικονομική κρίση του 2008 στα πάγια περιουσιακά στοιχεία του συνόλου των επιχειρήσεων της Ρουμανίας. Θεωρώντας ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία αντιπροσωπεύουν το βασικό κομμάτι του εθνικού πλούτου και λαμβάνοντας υπόψη τους πληροφορίες σχετικά με τη δομή, τη λειτουργικότητα και το τεχνολογικό επίπεδο, αναζήτησαν τον τρόπο με τον οποίο η χρηματοοικονομική κρίση επέδρασε στην ανάπτυξη τους. Το σύνολο των δεδομένων που χρησιμοποιήσαν αναφέρεται στην περίοδο 1990–2010, ορίζοντας ότι η κρίση επηρέασε την οικονομία της Ρουμανίας από το 2008. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν τρεις διακριτές περιόδους. Η πρώτη αναφέρεται στα έτη 1990-1999 όπου κατά την περίοδο αυτή παρουσιάζεται μία έντονα ανοδική εξέλιξη του ύψους των παγίων στοιχείων. Η δεύτερη αναφέρεται στα έτη 2000-2007 όπου κατά την περίοδο αυτή ο ρυθμός ανάπτυξης των παγίων στοιχείων διατηρείται θετικός, αλλά παρόλα αυτά μικρότερος από αυτόν της προηγούμενης περιόδου. Τέλος, η τρίτη περίοδος αναφέρεται στα έτη 2008-2010 όπου κατά την περίοδο αυτή ο ρυθμός ανάπτυξης των παγίων στοιχείων μηδενίζεται και μετατρέπεται σε οριακά αρνητικό. Συνεπώς γίνεται αντιληπτή η σχέση που μεταξύ της αξίας των παγίων στοιχείων και της γενικότερης οικονομικής κατάστασης μίας χώρας.

3 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 16 “Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις”

3.1 Εισαγωγή στο ΔΛΠ 16 Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις

Το ΔΛΠ 16 “Λογιστική Ενσώματων Ακινήτοποιήσεων” εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 1982. Στη συνέχεια, το Δεκέμβριο του 1993 αναθεωρήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος συγκρισιμότητας και βελτίωσης των οικονομικών καταστάσεων και δημιουργήθηκε το ΔΛΠ 16 Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις (αναθεωρημένο 1994), το οποίο αναθεωρήθηκε ξανά το 1998, με την τελευταία αναθεώρησή του που πραγματοποιήθηκε το 2004. Το ΔΛΠ 16 είναι εφαρμόσιμο για τις οικονομικές καταστάσεις που καλύπτουν τις περιόδους που ξεκινούν μετά την 1/1/2005, ενώ ενθαρρύνεται η εφαρμογή του νωρίτερα με γνωστοποίηση αυτού του γεγονότος.

Οι επιχειρήσεις για την επίτευξη των στόχων τους χρησιμοποιούν τα περιουσιακά τους στοιχεία. Το ΔΛΠ 16 αναφέρεται στον λογιστικό χειρισμό των ενσώματων παγίων. Τα ενσώματα πάγια αποτελούν περιουσιακά στοιχεία τα οποία κατέχονται από την επιχείρηση με σκοπό την χρήση τους στην παραγωγή αγαθών, την παροχή υπηρεσιών, την εκμετάλλευσή τους ή για διοικητικούς σκοπούς. Τα περιουσιακά στοιχεία έχουν μακροπρόθεσμο ορίζοντα χρήσης και αναμένεται να χρησιμοποιηθούν για περισσότερο από μία χρήση.

3.2 Σκοπός και πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 16

Ο σκοπός του ΔΛΠ 16 είναι να καθορίσει τον πρότυπο λογιστικό χειρισμό για τα υλικά πάγια στοιχεία του ενεργητικού όπως ακίνητη ιδιοκτησία, μηχανήματα και εξοπλισμό, ούτως ώστε οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να διακρίνουν και να κατανοήσουν πληροφορίες για την επένδυση της οντότητας στα υλικά πάγια στοιχεία του ενεργητικού της καθώς και τις μεταβολές αυτής της επένδυσης. Πιο συγκεκριμένα, ρυθμίζει θέματα που αφορούν την αναγνώριση των περιουσιακών στοιχείων, τον προσδιορισμό της λογιστικής τους αξίας καθώς επίσης και τους κανόνες αρχικής και μεταγενέστερης αποτίμησης, τη δαπάνη της απόσβεσής τους και τις ζημίες απομείωσης που πιθανόν υφίστανται.

Το ΔΛΠ 16 εφαρμόζεται για τα ενσώματα πάγια τα οποία χρησιμοποιούνται στην ανάπτυξη ή στη διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων. Η λογιστική των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει επίσης να συνδυάζεται με το ΔΛΠ «Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων». Το σχετικό πρότυπο καθορίζει κανόνες αναγνώρισης και

επιμέτρησης περιουσιακών στοιχείων τα οποία έχουν υποστεί απομείωση της αξίας τους. Επίσης, με το ΔΛΠ 40 «Επενδύσεις σε Ακίνητα» το σχετικό πρότυπο καθορίζει κανόνες κατάταξης και επιμέτρησης ακινήτων ως επενδυτικά. Θα πρέπει να αξιολογείται η συνδυαστική του εφαρμογή στις περιπτώσεις κατάταξης ακινήτων και στις περιπτώσεις μεταφοράς ακινήτων από ή προς τα πάγια λόγω αλλαγής στην λειτουργική τους χρήση.

Οι περιπτώσεις όπου το ΔΛΠ 16 δεν εφαρμόζεται είναι οι εξής:

α) σε ενσώματα πάγια τα οποία προορίζονται προς πώληση κατά το ΔΠΧΠ 5 "Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες"

β) βιολογικά περιουσιακά στοιχεία που συνδέονται με γεωργική δραστηριότητα ΔΛΠ 41 "Γεωργία"

γ) την αναγνώριση και επιμέτρηση στοιχείων ενεργητικού που αφορούν σε εξερεύνηση και αξιολόγηση πηγών ορυκτού πλούτου, ΔΠΧΑ 6, και

δ) δικαιώματα εξερεύνησης και εξόρυξης πετρελαίου, ορυκτών, φυσικού αερίου.

Ωστόσο, το πρότυπο εφαρμόζεται στις ενσώματες ακινητοποιήσεις που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη ή την διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων, που αναφέρονται πιο πάνω, αρκεί να είναι δυνατός ο διαχωρισμός τους από τα περιουσιακά στοιχεία.

3.3 Αναγνώριση και επιμέτρηση κατά την αναγνώριση των ενσώματων ακινητοποιήσεων

Προϋποθέσεις αναγνώρισης των ενσώματων ακινητοποιήσεων

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 16 ένα στοιχείο των ενσώματων ακινητοποιήσεων αναγνωρίζεται, δηλαδή καταχωρείται στα βιβλία της επιχείρησης ως στοιχείο του ενεργητικού της όταν συντρέχουν οι εξής δύο προϋποθέσεις:

α) όταν πιθανολογείται ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στην οντότητα, και

β) όταν το κόστος του στοιχείου αυτού να μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα.

Η πρώτη προϋπόθεση συνδέεται με τον βαθμό βεβαιότητας ότι οι ωφέλειες που συνδέονται με το στοιχείο θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα και αυτό εξασφαλίζεται όταν οι κίνδυνοι και τα οφέλη έχουν περιέλθει στην επιχείρηση. Η δεύτερη προϋπόθεση πληρείται

άμεσα διότι η συναλλαγή, στην οποία στηρίζεται η απόκτηση του παγίου περιουσιακού στοιχείου, προσδιορίζει το κόστος του, αφού το κόστος αυτό είναι αντικείμενο μιας αμφοτεροβαρούς σύμβασης. Σε περίπτωση ιδιοκατασκευής παγίου, το κόστος αποτελείται από κόστη αναλωθέντων υλικών, άμεσης εργασίας και γενικών βιομηχανικών εξόδων. Η επιχείρηση αποτιμά κάθε κόστος των ενσώματων παγίων με την πραγματοποίησή του. Τα συγκεκριμένα κόστη περιλαμβάνουν τα αρχικά, τα πραγματοποιηθέντα κόστη για την απόκτηση ή κατασκευή του στοιχείου των ενσώματων παγίων καθώς και τα πραγματοποιηθέντα κόστη σε μεταγενέστερο χρόνο για τη συμπλήρωση, αντικατάσταση μέρους ή την συντήρηση κάποιου στοιχείου του.

Αρχικές δαπάνες

Στοιχεία των ενσώματων ακινητοποιήσεων που μπορούν να αποκτηθούν για λόγους ασφαλείας ή για περιβαλλοντικούς λόγους αναγνωρίζονται ως περιουσιακά στοιχεία, όταν παρά το γεγονός ότι η απόκτησή τους δεν επιφέρει άμεσα μελλοντικά οικονομικά οφέλη, τα περιουσιακά στοιχεία αυτά είναι αναγκαία προκειμένου να λάβει η επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά οφέλη από άλλα περιουσιακά της στοιχεία. Συνεπώς, πληρούν τις προϋποθέσεις για αναγνώριση ως περιουσιακά στοιχεία καθώς σε διαφορετική περίπτωση, χωρίς δηλαδή την απόκτησή τους, δε θα προέκυπταν μελλοντικά οικονομικά οφέλη για την οικονομική οντότητα. Για παράδειγμα, μια χημική βιομηχανία ενδέχεται να οφείλει να εγκαταστήσει ορισμένες νέες διαδικασίες χημικής παραγωγής και να συμμορφωθεί με τις περιβαλλοντολογικές απαιτήσεις παραγωγής και εναποθήκευσης επικινδύνων χημικών. Στα πάγια στοιχεία καταχωρούνται οι σχετικές εργοστασιακές επεκτάσεις, κατά την έκταση που είναι ανακτήσιμες γιατί χωρίς αυτές η επιχείρηση δεν μπορεί να βιομηχανοποιεί και να πωλεί προϊόντα. Ωστόσο η λογιστική αξία ενός τέτοιου στοιχείου του ενεργητικού μαζί με την αξία των σχετικών με αυτό παγίων εξετάζεται για ενδείξεις μείωσης της λογιστικής του αξίας σύμφωνα με το ΔΛΠ 36.

Μεταγενέστερες δαπάνες

Σύμφωνα με την αρχή της αναγνώρισης των ενσώματων παγίων, μια επιχείρηση δεν αναγνωρίζει στη λογιστική αξία ενός παγίου στοιχείου τα κόστη της καθημερινής συντήρησης ή επισκευής του. Τα κόστη αυτά αναγνωρίζονται ως έξοδα κατά τη χρονική στιγμή που πραγματοποιούνται. Οι καθημερινές δαπάνες συντήρησης αποτελούνται κυρίως από το εργατικό κόστος και τα αναλώσιμα και μπορεί να περιλαμβάνουν τα κόστη διαφόρων μικρών ανταλλακτικών. Οι δαπάνες αυτές συχνά περιγράφονται ως «Επισκευές και Συντηρήσεις» του στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων.

Πολλές φορές τμήματα ορισμένων πάγιων περιουσιακών στοιχείων μπορεί να χρήζουν αντικατάστασης, όπως για παράδειγμα, το εσωτερικό ενός επιβατικού αεροσκάφους το οποίο πρόκειται να αντικατασταθεί αρκετές φορές στην διάρκεια ζωής του αεροσκάφους ή το εσωτερικό ενός κλίβανου εργαστηρίου. Στις περιπτώσεις πραγματοποίησης τέτοιου κόστους αντικατάστασης, η επιχείρηση αναγνωρίζει το κόστος στη λογιστική αξία του ενσώματου παγίου, εφόσον πληρούνται τα κριτήρια αναγνώρισης που το πρότυπο ορίζει. Η λογιστική αξία των τμημάτων που αντικαθίστανται διαγράφεται, όπως προβλέπεται στο ΔΛΠ 16.

Η συνέχιση της λειτουργίας ενός παγίου στοιχείου όπως για παράδειγμα, ένα αεροσκάφος μπορεί να προϋποθέτει τακτικές ουσιώδεις επιθεωρήσεις για βλάβες, ανεξάρτητα από το εάν τα μέρη του παγίου αντικαταστάθηκαν. Εφόσον πληρούνται τα κριτήρια αναγνώρισης, το κόστος κάθε σημαντικής επιθεώρησης που διενεργείται αναγνωρίζεται στη λογιστική αξία του στοιχείου των ενσώματων παγίων ως αντικατάσταση. Οποιαδήποτε εναπομένουσα λογιστική αξία του κόστους της προηγούμενης επιθεώρησης (ξεχωριστά από ανταλλακτικά) παύει να αναγνωρίζεται. Αυτό συμβαίνει ανεξάρτητα από το εάν το κόστος της προηγούμενης επιθεώρησης αναγνωρίστηκε στη συναλλαγή κατά την οποία το πάγιο στοιχείο αποκτήθηκε ή κατασκευάστηκε. Εάν είναι αναγκαίο, το εκτιμώμενο κόστος μίας μελλοντικής παρόμοιας επιθεώρησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ενδεικτικά για το κόστος μιας υφιστάμενης επιθεώρησης όταν το στοιχείο αποκτάται ή κατασκευάζεται.

3.4 Αποτίμηση κατά την αναγνώριση

Ένα στοιχείο των ενσώματων ακινητοποιήσεων που ικανοποιεί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως περιουσιακό στοιχείο, πρέπει να αποτιμάται στο κόστος του. Το κόστος ενός παγίου στοιχείου αποτελείται από την τιμή αγοράς του καθώς και από όλα τα έξοδα που απαιτείται να πραγματοποιηθούν προκειμένου να είναι έτοιμο για λειτουργία.

Στοιχεία κόστους ενός παγίου

Το κόστος ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων συμπεριλαμβάνει:

- α) την τιμή αγοράς στην οποία προστίθενται οι εισαγωγικοί δασμοί και οι μη επιστρεπτέοι φόροι μετά την αφαίρεση οποιωνδήποτε εμπορικών εκπτώσεων και επιστροφών,
- β) τα άμεσα επιρριπτόμενα κόστη που είναι απαραίτητα για να φθάσει το περιουσιακό στοιχείο σε κατάσταση λειτουργίας, σύμφωνα με τη χρήση για τη οποία προορίζεται από την διοίκηση,
- γ) την αρχική εκτίμηση του κόστους αποσυναρμολόγησης και απομάκρυνσης του στοιχείου αλλά και του κόστους για την αποκατάσταση του χώρου όπου είχε εγκατασταθεί.

Παραδείγματα άμεσα επιρριπτόμενων εξόδων είναι:

- τα κόστη των παροχών προς τους εργαζομένους σύμφωνα με το ΔΛΠ 19 "Παροχές σε Εργαζόμενους" που προκύπτουν από την κατασκευή ή την απόκτηση ενός στοιχείου των ενσώματων παγίων,
- κόστη προετοιμασίας του χώρου εγκατάστασης,
- τα αρχικά κόστη παράδοσης και μεταφοράς,
- το κόστος της εγκατάστασης και συναρμολόγησης,
- το κόστος δοκιμών καλής λειτουργίας του περιουσιακού στοιχείου, αφού αφαιρεθεί το καθαρό προϊόν της πώλησης των παραγόμενων προϊόντων από την δοκιμή καλής λειτουργίας, όπως τα δείγματα που παράγονται κατά τη δοκιμή του εξοπλισμού,
- οι επαγγελματικές αμοιβές.

Παραδείγματα δαπανών που δεν συμπεριλαμβάνονται στο κόστος ενός στοιχείου ενσώματων ακινητοποιήσεων είναι:

- το κόστος για το άνοιγμα μιας νέας μονάδας,
- τα κόστη για την παρουσίαση ενός νέου προϊόντος ή υπηρεσίας, συμπεριλαμβάνοντας το κόστος διαφήμισης και προώθησης,
- το κόστος διεξαγωγής εργασιών σε νέα τοποθεσία ή με νέα κατηγορία πελατών, συμπεριλαμβάνοντας το κόστος εκπαίδευσης του προσωπικού,
- τα διοικητικά και λοιπά γενικά κόστη.

Το κόστος χρήσης ή επανατοποθέτησης ενός στοιχείου δεν συμπεριλαμβάνεται στη λογιστική αξία του στοιχείου. Παραδείγματα δαπανών που δεν συμπεριλαμβάνονται στη λογιστική αξία ενός στοιχείου των ενσώματων παγίων αποτελούν:

- οι δαπάνες που πραγματοποιούνται ενώ το στοιχείο είναι στην κατάλληλη για τη λειτουργία θέση, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της διοίκησης, αλλά είτε ακόμη δεν λειτουργεί ή λειτουργεί με μικρότερη της κανονικής δυναμικότητας,
- οι αρχικές λειτουργικές ζημίες, όπως για παράδειγμα οι ζημίες που θα προκύψουν όταν αναπτύσσεται η ζήτηση για το παραγόμενο προϊόν του στοιχείου,
- το κόστος επανεγκατάστασης ή αναδιοργάνωσης μέρους ή του συνόλου των λειτουργιών της επιχείρησης.

Επίσης κάποιες λειτουργίες οι οποίες θεωρούνται ως δευτερεύουσες, δημιουργούνται σε σχέση με την κατασκευή ή την ανάπτυξη ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων, αλλά δεν είναι απαραίτητες προκειμένου το στοιχείο να βρεθεί στην θέση και την κατάσταση που η διοίκηση ορίζει για την λειτουργία του. Οι δευτερεύουσες αυτές λειτουργίες μπορεί να συμβούν πριν ή κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής των δραστηριοτήτων για την κατασκευή ή την ανάπτυξη. Για παράδειγμα, μπορεί να υπάρξουν έσοδα από τη χρήση του οικοπέδου ως parking μέχρι την έναρξη της κατασκευής. Επειδή οι δευτερεύουσες λειτουργίες δεν είναι απαραίτητες προκειμένου να τεθεί το στοιχείο στην τοποθεσία και την κατάσταση που απαιτείται για τη λειτουργία που η διοίκηση έχει προσδιορίσει, τα έσοδα και οι σχετικές δαπάνες των δευτερευουσών λειτουργιών αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα και συμπεριλαμβάνονται στις αντίστοιχες κατατάξεις των εσόδων και των δαπανών.

Το κόστος ενός ιδιοκατασκευασμένου περιουσιακού στοιχείου προσδιορίζεται σύμφωνα με τις ίδιες αρχές που εφαρμόζονται για ένα στοιχείο που αποκτάται. Αν η επιχείρηση κατασκευάζει παρόμοια περιουσιακά στοιχεία προς πώληση, κατά τη συνήθη πορεία των δραστηριοτήτων της τότε το κόστος του ιδιοκατασκευαζόμενου πάγιου περιουσιακού στοιχείου είναι συνήθως ίδιο με το κόστος παραγωγής ενός στοιχείου προς πώληση. Κατά τον προσδιορισμό του κόστους αυτού κάθε κέρδος που τυχόν θα προκύψει πρέπει να απαλείφεται.

3.5 Αποτίμηση κόστους ενός ενσώματου πάγιου στοιχείου

Το κόστος ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων είναι η ισοδύναμη τιμή μετρητοίς κατά την ημερομηνία αναγνώρισης. Εάν η πληρωμή της αξίας ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων εκτίνεται πέραν των συνήθων πιστωτικών όρων, η διαφορά μεταξύ του συνόλου των πληρωμών και της τιμής μετρητοίς, αναγνωρίζεται ως έξοδο τόκων, κατά τη διάρκεια της περιόδου της πίστωσης. Μπορεί να γίνει ανταλλαγή ενός ή περισσότερων στοιχείων των ενσώματων ακινητοποιήσεων με μη χρηματικό περιουσιακό στοιχείο ή στοιχεία ή συνδυασμό χρηματικών και μη χρηματικών περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή το κόστος τέτοιου στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων αποτιμάται στην εύλογη αξία εκτός αν:

- α) η συναλλαγή ανταλλαγής δεν έχει εμπορική υπόστασή ή
- β) δεν μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα η εύλογη αξία ούτε του περιουσιακού στοιχείου που παραλήφθηκε ούτε του περιουσιακού στοιχείου που παραχωρήθηκε.

Το αποκτώμενο στοιχείο αποτιμάται με αυτόν τον τρόπο έστω και αν η οντότητα δεν μπορεί να διαγράψει άμεσα το περιουσιακό στοιχείο που παραχωρήθηκε. Αν το παραληφθέν στοιχείο δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία, το κόστος αποτιμάται στην λογιστική αξία του παραχωρηθέντος περιουσιακού στοιχείου.

Μια επιχείρηση προσδιορίζει εάν η συναλλαγή ανταλλαγής έχει εμπορική υπόσταση, εξετάζοντας την έκταση στην οποία οι μελλοντικές ταμειακές ροές αναμένεται να αλλάξουν ως αποτέλεσμα της ανταλλαγής αυτής. Μια συναλλαγή ανταλλαγής έχει εμπορική υπόσταση εάν η σύνθεση (κίνδυνος, χρονική στιγμή και ποσό) των ταμειακών ροών του στοιχείου του ενεργητικού που παραλήφθηκε, διαφέρει από τη σύνθεση των ταμειακών ροών του στοιχείου

του ενεργητικού που εκχωρήθηκε, η ειδική αξία του τμήματος των επηρεαζόμενων από τη συναλλαγή λειτουργιών της επιχείρησης μεταβάλλεται ως αποτέλεσμα της ανταλλαγής και η διαφορά μεταξύ των δύο προαναφερθέντων περιπτώσεων είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού που ανταλλάσσονται.

3.6 Αναγνώριση και επιμέτρηση μετά την αναγνώριση των ενσώματων ακινητοποιήσεων

Η μεταγενέστερη αποτίμηση από την αρχική καταχώρηση σύμφωνα με το ΔΛΠ 16 γίνεται με δύο μεθόδους: την Βασική και την Εναλλακτική. Η επιχείρηση θα επιλέξει, είτε τη μέθοδο του κόστους, είτε τη μέθοδο αναπροσαρμογής ως λογιστική της πολιτική. Η λογιστική πολιτική θα πρέπει να εφαρμόζεται σε μία ολόκληρη κατηγορία ενσώματων παγίων της επιχείρησης.

Βασική μέθοδος (Υπόδειγμα Κόστους)

Σύμφωνα με την Βασική μέθοδο ύστερα από την αρχική αναγνώριση ως στοιχείο του ενεργητικού, οι ενσώματες ακινητοποιήσεις εμφανίζονται στο κόστος κτήσης, μειωμένες κατά το ποσό των συσσωρευμένων αποσβέσεων, καθώς και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Εναλλακτική μέθοδος (Υπόδειγμα Αναπροσαρμογής)

Σύμφωνα με την εναλλακτική μέθοδο μετά την αναγνώρισή του ως περιουσιακό στοιχείο, ένα στοιχείο των ενσώματων ακινητοποιήσεων πρέπει να εμφανίζεται με αναπροσαρμοσμένη αξία, η οποία αποτελείται από την πραγματική αξία του κατά την ημέρα της αναπροσαρμογής, μειωμένη με τις μεταγενέστερες σωρευμένες αποσβέσεις και τις μεταγενέστερες σωρευμένες ζημίες απομείωσης. Αναπροσαρμογές της αξίας θα πρέπει να γίνονται τακτικά, ώστε η λογιστική αξία να μη διαφέρει σημαντικά από εκείνη που θα προσδιοριζόταν χρησιμοποιώντας την εύλογη αξία κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Η πραγματική αξία των γηπέδων και των κτιρίων συνήθως προσδιορίζεται από εκτιμήσεις επαγγελματιών εκτιμητών που βασίζονται σε ενδείξεις της αγοράς. Η εύλογη αξία των μηχανημάτων και των εγκαταστάσεων είναι συνήθως η αγοραία αξία τους, προσδιοριζόμενη με εκτίμηση. Όταν δεν υπάρχουν στοιχεία της αγοραίας αξίας, λόγω της ιδιάζουσας φύσης των στοιχείων των ενσώματων ακινητοποιήσεων και επειδή σπάνια πωλούνται τέτοια

στοιχεία, παρά μόνο ως τμήμα μιας λειτουργούσας επιχείρησης αυτά αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος αντικατάστασης.

Η συχνότητα των αναπροσαρμογών εξαρτάται από τις διακυμάνσεις της πραγματικής αξίας των ενσώματων ακινητοποιήσεων που υπόκεινται σε αναπροσαρμογή. Όταν η εύλογη αξία ενός πάγιου στοιχείου που έχει αναπροσαρμοστεί διαφέρει ουσιαστικά από τη λογιστική του αξία, είναι αναγκαία μια περαιτέρω αναπροσαρμογή. Μερικά από τα στοιχεία των ενσώματων ακινητοποιήσεων μπορεί να υφίστανται σημαντικές μεταβολές στην εύλογη αξία, και συνεπώς απαιτείται η ετήσια αναπροσαρμογή τους. Τέτοιες συχνές αναπροσαρμογές δεν είναι αναγκαίες για στοιχεία των ενσώματων ακινητοποιήσεων με επουσιώδεις διακυμάνσεις της πραγματικής τους αξίας. Θα αρκούσε μια αναπροσαρμογή του στοιχείου κάθε τρία ή πέντε έτη.

Οι κανόνες που διέπουν την αναπροσαρμογή της αξίας των ενσώματων πάγιων στοιχείων είναι οι εξής:

- όταν γίνεται αναπροσαρμογή της αξίας ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων, ολόκληρη η κατηγορία των ενσώματων ακινητοποιήσεων στην οποία ανήκει το στοιχείο αυτό, πρέπει να αναπροσαρμόζεται,
- λογιστικός χειρισμός των σωρευμένων αποσβέσεων κατά το χρόνο αναπροσαρμογής,
- η αύξηση της λογιστικής αξίας του πάγιου στοιχείου λόγω αναπροσαρμογής καταχωρείται απευθείας στα ίδια κεφάλαια,
- η μείωση της λογιστικής αξίας του πάγιου στοιχείου λόγω υποτίμησης καταχωρείται στη χρέωση του λογαριασμού των ιδίων κεφαλαίων «Διαφορές αναπροσαρμογής» και κατά το υπερβάλλον βαρύνει τα αποτελέσματα,
- η αύξηση της λογιστικής αξίας του πάγιου στοιχείου λόγω αναπροσαρμογής, που έπεται μιας προγενέστερης απομείωσης της αξίας του στοιχείου, καταχωρείται στα έσοδα .

Επανεκτίμηση και «Δημιουργική Λογιστική»

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το δικαίωμα της επιλογής μεταξύ μοντέλου κόστους και μοντέλου επανεκτίμησης που δίνει το ΔΛΠ 16, γίνεται αντικείμενο κατάχρησης από ορισμένες επιχειρήσεις για να δοθεί η δυνατότητα εφαρμογής «δημιουργικής λογιστικής»:

α) επιχειρήσεις που θέλουν να δείχνουν «διογκωμένα κέρδη» δεν επιλέγουν την επανεκτίμηση έτσι ώστε οι αποσβέσεις να υπολογίζονται πάνω στο ιστορικό κόστος (μικρότερες αποσβέσεις = περισσότερα κέρδη),

β) επιχειρήσεις που θέλουν να δείχνουν «ισχυρή Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης» και «χαμηλό δείκτη δανείων προς Ίδια Κεφάλαια» επιλέγουν να επανεκτιμούν (δημιουργία αποθεματικού από επανεκτίμηση).

Αυτό δημιουργεί πρόβλημα συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων διαφόρων επιχειρήσεων.

3.7 Αποσβέσεις

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 16 απόσβεση είναι η συστηματική κατανομή του αποσβεστέου ποσού ενός περιουσιακού στοιχείου κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του. Οι προσδιοριστικοί παράγοντες της απόσβεσης είναι το αποσβεστέο ποσό και η ωφέλιμη ζωή του πάγιου στοιχείου. Κάθε τμήμα ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων το κόστος του οποίου είναι σημαντικό σε σχέση με το συνολικό κόστος του στοιχείου θα πρέπει να αποσβένεται ξεχωριστά. Κάθε επιχείρηση κατανέμει το αρχικά αναγνωρισμένο ποσό ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων στα σημαντικά του τμήματα που το απαρτίζουν και αποσβένει ξεχωριστά κάθε τέτοιο τμήμα. Για παράδειγμα, μπορεί να αρμόζει να αποσβένεται ξεχωριστά η δομή και οι μηχανές ενός αεροσκάφους, είτε είναι ιδιόκτητο είτε υπόκειται σε χρηματοδοτική μίσθωση.

Όταν ένα σημαντικό τμήμα ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων έχει ωφέλιμη ζωή και μέθοδο απόσβεσης που είναι ίδια με τη μέθοδο απόσβεσης και την ωφέλιμη ζωή άλλου σημαντικού τμήματος του ίδιου στοιχείου, τότε τα τμήματα αυτά μπορούν να συναθροιστούν για τον προσδιορισμό της δαπάνης απόσβεσης. Στο βαθμό που μια οντότητα αποσβένει ξεχωριστά κάποια τμήματα ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων, θα αποσβένει ξεχωριστά και το υπόλοιπο τμήμα του στοιχείου. Το υπόλοιπο απαρτίζεται από τα τμήματα του στοιχείου που δεν είναι σημαντικά σε μεμονωμένη βάση. Αν οι προσδοκίες της επιχείρησης για τα τμήματα αυτά ποικίλουν, μπορεί να χρειαστεί να εφαρμοστούν προσεγγιστικές τεχνικές για την απόσβεση του υπολοίπου κατά τρόπο που αντιπροσωπεύει αξιόπιστα τον τρόπο ανάλωσης ή και την ωφέλιμη ζωή των τμημάτων του στοιχείου. Η επιχείρηση μπορεί να επιλέξει να αποσβένει ξεχωριστά τα τμήματα ενός στοιχείου που δεν

έχουν σημαντικό κόστος σε σύγκριση με το συνολικό κόστος του. Η δαπάνη απόσβεσης για κάθε περίοδο θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, εκτός αν συμπεριλαμβάνεται στη λογιστική αξία ενός άλλου περιουσιακού στοιχείου.

Το αποσβέσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου πρέπει να κατανέμεται συστηματικά κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του. Η υπολειμματική αξία και η ωφέλιμη ζωή ενός περιουσιακού στοιχείου θα πρέπει να αναθεωρούνται τουλάχιστον στη λήξη κάθε οικονομικού έτους και εάν οι εκτιμήσεις διαφέρουν από τις προηγούμενες εκτιμήσεις, οι μεταβολές θα αντιμετωπίζονται ως μεταβολές σε λογιστική εκτίμηση σύμφωνα με το ΔΛΠ 8. Η απόσβεση αναγνωρίζεται έστω και αν η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει τη λογιστική αξία του, με την προϋπόθεση ότι η υπολειμματική αξία του περιουσιακού στοιχείου δεν υπερβαίνει τη λογιστική αξία του.

Το αποσβέσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου προσδιορίζεται μετά την αφαίρεση της υπολειμματικής αξίας του. Συνήθως, η υπολειμματική αξία συχνά είναι ασήμαντη και συνεπώς επουσιώδης στον υπολογισμό του αποσβέσιμου ποσού. Η υπολειμματική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου μπορεί να αυξηθεί σε ποσό ίσο προς ή μεγαλύτερο της λογιστικής αξίας του. Αν αυξηθεί, η δαπάνη απόσβεσης του περιουσιακού στοιχείου είναι μηδενική εκτός και έως ότου η υπολειμματική αξία του μειωθεί μεταγενέστερα σε ποσό μικρότερο της λογιστικής του αξίας. Η απόσβεση ενός παγίου ξεκινά όταν αυτό είναι διαθέσιμο προς χρήση, δηλαδή όταν βρίσκεται σε κατάλληλη θέση και κατάσταση, προκειμένου να είναι έτοιμο να χρησιμοποιηθεί για τους σκοπούς για τους οποίους προορίζεται από την διοίκηση.

Τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που ενσωματώνονται σε ένα περιουσιακό στοιχείο αναλώνονται από την επιχείρηση κυρίως δια της χρήσης του. Οποσδήποτε όμως, άλλοι παράγοντες, όπως η τεχνική ή εμπορική απαξίωση και η φθορά, όταν το περιουσιακό στοιχείο παραμένει σε αδράνεια, συχνά συνεπάγονται τη μείωση των οικονομικών ωφελειών που αναμένονταν από το στοιχείο αυτό. Συνεπώς, όλοι οι ακόλουθοι παράγοντες λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό της ωφέλιμης ζωής ενός περιουσιακού στοιχείου:

- αναμενόμενη χρήση του περιουσιακού στοιχείου. Η χρήση εκτιμάται σε αναφορά με την αναμενόμενη παραγωγική δυναμικότητα ή το παραγόμενο προϊόν του περιουσιακού στοιχείου,
- η αναμενόμενη φυσική φθορά που εξαρτάται από λειτουργικούς παράγοντες, όπως ο αριθμός των βαρδιών για τον οποίο το περιουσιακό στοιχείο πρόκειται να

χρησιμοποιηθεί και το πρόγραμμα επισκευών και συντήρησης, καθώς και η φροντίδα και συντήρηση του περιουσιακού στοιχείου, όσο είναι σε αδράνεια,

- η τεχνική ή εμπορική απαξίωση που προκύπτει από αλλαγές ή βελτιώσεις στην παραγωγή ή από μεταβολές στη ζήτηση της αγοράς για προϊόντα ή υπηρεσίες που προέρχονται από το περιουσιακό στοιχείο,
- νομικοί ή παρόμοιοι περιορισμοί στη χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου, όπως η εκπνοή της διάρκειας των σχετικών μισθώσεων.

Η ωφέλιμη ζωή ενός περιουσιακού στοιχείου ορίζεται με βάση την αναμενόμενη χρησιμότητά του για την επιχείρηση. Σε μερικές περιπτώσεις η ωφέλιμη ζωή ενός περιουσιακού στοιχείου μπορεί να είναι μικρότερη και σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να είναι μεγαλύτερη. Για παράδειγμα, μια επιχείρηση μπορεί να διαθέτει τα πάγια της ύστερα από κάποιο χρονικό διάστημα. Η εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής ενός παγίου είναι θέμα κρίσης που βασίζεται στην εμπειρία της διοίκησης της επιχείρησης με παρόμοια πάγια.

Μέθοδοι Απόσβεσης

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 16 η μέθοδος απόσβεσης που χρησιμοποιείται θα πρέπει να αντανakλά το ρυθμό των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών που αναμένεται να αναλωθούν από την επιχείρηση. Η μέθοδος απόσβεσης που εφαρμόζεται θα πρέπει να επανεξετάζεται τουλάχιστον στη λήξη κάθε οικονομικού έτους για κάθε πάγιο. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου μπορεί να υπάρχουν σημαντικές αλλαγές στον αναμενόμενο ρυθμό ανάλωσης των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών, που ενσωματώνονται στο πάγιο στοιχείο. Σε αυτή την περίπτωση η μέθοδος απόσβεσης θα πρέπει να τροποποιείται ώστε να αντανakλά το νέο ρυθμό ανάλωσης. Μία τέτοια μεταβολή θα πρέπει να αντιμετωπίζεται λογιστικά ως μεταβολή της λογιστικής εκτίμησης κατά το ΔΛΠ 8.

Οι μέθοδοι απόσβεσης που μπορεί να χρησιμοποιήσει η οντότητα είναι οι εξής:

- η σταθερή μέθοδος όπου γίνεται η επιβάρυνση των αποτελεσμάτων με σταθερό ποσό καθ' όλη τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής εάν η υπολειμματική αξία του περιουσιακού στοιχείου δεν μεταβάλλεται,
- η μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου όπου γίνεται μία φθίνουσα επιβάρυνση των αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του περιουσιακού στοιχείου,

- η μέθοδος της μονάδας παραγωγής όπου γίνεται επιβάρυνση των αποτελεσμάτων με βάση την αναμενόμενη χρήση ή παραγωγή του περιουσιακού στοιχείου.

Οποιαδήποτε μέθοδο απόσβεσης και να επιλέξει η επιχείρηση θα πρέπει να εφαρμόζεται σταθερά από περίοδο σε περίοδο και να μεταβάλλεται μόνο όταν υπάρχει μεταβολή στον αναμενόμενο ρυθμό των οικονομικών ωφελειών.

3.8 Διαγραφή ενσώματων παγίων στοιχείων

Η λογιστική αξία ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων θα πρέπει να διαγράφεται κατά τη διάθεση ή όταν δεν αναμένονται μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη χρήση ή τη διάθεση του στοιχείου. Το κέρδος ή η ζημία που προέρχεται από τη διαγραφή του στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων θα πρέπει να περιλαμβάνεται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων όταν το πάγιο στοιχείο διαγράφεται. Τα κέρδη ή οι ζημίες από πώληση παγίων δεν πρέπει να περιλαμβάνονται στον κύκλο εργασιών της επιχείρησης. Η διάθεση ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων μπορεί να συμβεί είτε με πώληση, είτε με σύμβαση χρηματοοικονομικής μίσθωσης, είτε με δωρεά. Ο προσδιορισμός της ημερομηνίας διαθέσεως γίνεται εφαρμόζοντας το ΔΛΠ 18 Έσοδα. Στην περίπτωση πώλησης και επαναμίσθωσης ενός περιουσιακού στοιχείου εφαρμόζονται τα κριτήρια που προβλέπει το ΔΛΠ 17 Μισθώσεις.

Το αντάλλαγμα που πρέπει να ληφθεί κατά τη διάθεση ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων αναγνωρίζεται αρχικώς στην εύλογη αξία του. Ειδικότερα, αν η πληρωμή του στοιχείου αναβάλλεται, το αντάλλαγμα που λήφθηκε αναγνωρίζεται αρχικά στην ισοδύναμη τιμή μετρητοίς του, ενώ η διαφορά μεταξύ του ονομαστικού ποσού του ανταλλάγματος και της ταμιακής τιμής μετρητοίς αναγνωρίζεται ως έσοδο τόκου σύμφωνα με το ΔΛΠ 18, αντανakλώντας την πραγματική απόδοση της απαίτησης. Αν η επιχείρηση αναγνωρίζει στη λογιστική αξία ενός στοιχείου των ενσώματων ακινητοποιήσεων το κόστος αντικατάστασης τμήματος του στοιχείου, τότε διαγράφει τη λογιστική αξία του τμήματος που αντικαταστάθηκε ασχέτως αν το αντικαθιστάμενο τμήμα είχε αποσβεστεί ξεχωριστά. Αν δεν είναι δυνατό η επιχείρηση μπορεί να προσδιορίσει τη λογιστική αξία χρησιμοποιώντας το κόστος της αντικατάστασης ως ένδειξη του κόστους του αντικαθιστάμενου τμήματος κατά την απόκτηση ή την κατασκευή του.

3.9 Ενσώματα πάγια και αναβαλλόμενη φορολογία

Αναβαλλόμενοι φόροι προκύπτουν όταν υπάρχει διαφορά μεταξύ της φορολογητέας βάσης και ενός στοιχείου του ενεργητικού και της λογιστικής του αξίας. Στην περίπτωση των ενσώματων παγίων αναβαλλόμενοι φόροι μπορούν να προκύψουν όταν:

- οι συντελεστές απόσβεσης που έχει επιλέξει να ακολουθήσει η επιχείρηση σύμφωνα με την ωφέλιμη ζωή παγίων είναι διαφορετική από τους αντίστοιχους φορολογικούς συντελεστές. Στην περίπτωση αυτή, η λογιστική αξία του παγίου διαφοροποιείται από την αξία που αποδίδεται στο πάγιο για φορολογικούς σκοπούς, και
- όταν γίνεται αναπροσαρμογή της αξίας ενός στοιχείου του ενεργητικού η οποία πραγματοποιείται για λογιστικούς σκοπούς και δεν αναγνωρίζεται από την φορολογική νομοθεσία. Σε αυτή την περίπτωση της μη αναγνωριζόμενης φορολογικής αναπροσαρμογής της αξίας ενός παγίου από μέρους της επιχείρησης, θα δημιουργηθεί διαφορά μεταξύ της λογιστικής και φορολογικής βάσης.

Αναβαλλόμενη φορολογία όταν οι φορολογικές αποσβέσεις είναι υψηλότερες των λογιστικών

Στην περίπτωση που οι φορολογικές αποσβέσεις που έχουν ήδη αναγνωριστεί είναι υψηλότερες των λογιστικών προκύπτει μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, η οποία αναγνωρίζεται σε χρέωση των αποτελεσμάτων χρήσης με ένα έξοδο και πίστωση των υποχρεώσεων. Η διαφορά που προκύπτει μεταξύ φορολογικών και λογιστικών αποσβέσεων λειτουργεί ως εξής :

- για το χρονικό διάστημα που διενεργούνται ταυτόχρονα φορολογικές και λογιστικές αποσβέσεις, η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση αυξάνεται,
- στο τέλος των φορολογικών αποσβέσεων και για όσο διάστημα διενεργούνται λογιστικές αποσβέσεις η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση μειώνεται,
- με την ολοκλήρωση των λογιστικών αποσβέσεων η διαφορά έχει εξισωθεί.

Αναβαλλόμενη φορολογία όταν οι φορολογικές αποσβέσεις είναι χαμηλότερες των λογιστικών

Στην περίπτωση που οι φορολογικές αποσβέσεις είναι χαμηλότερες από τις λογιστικές, προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, η οποία αναγνωρίζεται σε χρέωση των απαιτήσεων και πίστωση των εσόδων. Στις επόμενες χρήσεις και μέχρι το τέλος της ωφέλιμης ζωής του παγίου, η απαίτηση μεταφέρεται σταδιακά στα αποτελέσματα της χρήσης, ως έσοδο.

Αναπροσαρμογή αξίας ενός παγίου η οποία πραγματοποιείται για λογιστικούς σκοπούς και δεν αναγνωρίζεται από την φορολογική νομοθεσία

Στην περίπτωση που η επιχείρηση χρησιμοποιώντας τον εναλλακτικό χειρισμό του ΔΛΠ 16 αναπροσαρμόζει την αξία του παγίου η οποία δεν αναγνωρίζεται φορολογικά, προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογία (αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση), δεδομένου ότι η λογιστική αξία του στοιχείου διαφέρει από την φορολογική του βάση.

3.10 Γνωστοποιήσεις

Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να γνωστοποιούν για κάθε κατηγορία ενσώματων ακινητοποιήσεων τις βάσεις αποτίμησης για τον προσδιορισμό της προ αποσβέσεων λογιστικής αξίας, τις μεθόδους απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν, τις ωφέλιμες ζωές ή τους συντελεστές των αποσβέσεων που χρησιμοποιήθηκαν και την προ αποσβέσεων λογιστική αξία και τη σωρευμένη απόσβεση αρχής και τέλους περιόδου. Επίσης, μία συμφωνία της λογιστικής αξίας κατά την αρχή και τέλος της περιόδου που δείχνει τις προσθήκες και τα περιουσιακά στοιχεία που κατατάσσονται ως κατεχόμενα προς πώληση ή που συμπεριλαμβάνονται σε ομάδα διάθεσης που κατατάσσεται ως κατεχόμενη προς πώληση, τις αποκτήσεις μέσω επιχειρηματικών ενοποιήσεων, τις αυξήσεις ή μειώσεις που προκύπτουν από αναπροσαρμογές κατά τη διάρκεια της χρήσεως, τις ζημίες απομείωσης που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα, τις ζημίες απομείωσης που αναστράφηκαν στα αποτελέσματα, τις αποσβέσεις, τις καθαρές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων από το λειτουργικό νόμισμα σε διαφορετικό νόμισμα παρουσίασης, και άλλες μεταβολές.

Επίσης οι οικονομικές καταστάσεις θα γνωστοποιούν την ύπαρξη και τα ποσά περιορισμών στους τίτλους και στις ενσώματες ακινητοποιήσεις που φέρουν βάρη για εξασφάλιση

υποχρεώσεων, το ποσό των δαπανών που αναγνωρίστηκαν στη λογιστική αξία του στοιχείου των ενσώματων παγίων κατά το στάδιο της κατασκευής του, τα ποσά των συμβατικών δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί για την απόκτηση ενσώματων ακινητοποιήσεων, το ποσό της αποζημίωσης από τρίτα μέρη για στοιχεία ενσώματων ακινητοποιήσεων που απομειώθηκαν, χάθηκαν ή εγκαταλείφθηκαν που συμπεριλαμβάνεται στα αποτελέσματα, όταν αναγνωρίζεται.

Θέματα κρίσης είναι η επιλογή της μεθόδου απόσβεσης και η εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής των περιουσιακών στοιχείων. Συνεπώς, η γνωστοποίηση των υιοθετημένων μεθόδων και των εκτιμήσεων της ωφέλιμης ζωής ή των συντελεστών αποσβέσεων, παρέχει στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πληροφορίες, που τους επιτρέπουν να εξετάζουν τις πολιτικές που έχει επιλέξει η διοίκηση και να κάνουν συγκρίσεις με άλλες επιχειρήσεις. Για παρόμοιους λόγους, είναι απαραίτητο να γνωστοποιούνται η απόσβεση, είτε αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα είτε ως μέρος του κόστους άλλων περιουσιακών στοιχείων, κατά τη διάρκεια μιας περιόδου και τη σωρευμένη απόσβεση στο τέλος της περιόδου.

Επίσης η επιχείρηση γνωστοποιεί το είδος και την επίδραση μιας μεταβολής λογιστικής εκτίμησης που έχει επίδραση στην τρέχουσα περίοδο ή σε μεταγενέστερες περιόδους σύμφωνα με το ΔΛΠ 8. Για τις ενσώματες ακινητοποιήσεις, τέτοια γνωστοποίηση μπορεί να προκύψει από μεταβολή στη λογιστική εκτίμηση αναφορικά με τις υπολειμματικές αξίες, το εκτιμώμενο κόστος αποσυναρμολόγησης, απομάκρυνσης και αποκατάστασης στοιχείων των ενσώματων ακινητοποιήσεων, τις ωφέλιμες ζωές και τις μεθόδους αποσβέσεως.

Αν τα στοιχεία των ενσώματων ακινητοποιήσεων εμφανίζονται με αναπροσαρμοσμένες αξίες πρέπει να γνωστοποιούνται επιπλέον η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αναπροσαρμογής, αν χρησιμοποιήθηκε ανεξάρτητος εκτιμητής, οι μέθοδοι και οι σημαντικές παραδοχές που εφαρμόστηκαν για τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών, η έκταση κατά την οποία οι εύλογες αξίες των στοιχείων προσδιορίστηκαν δια απευθείας παραπομπή σε τρέχουσες τιμές ενεργούς αγοράς ή πρόσφατες συναλλαγές σε καθαρά εμπορική βάση ή εκτιμήθηκαν με τη χρήση άλλων τεχνικών αποτίμησης. Επίσης, γνωστοποιείται για κάθε αναπροσαρμοσμένη κατηγορία των ενσώματων ακινητοποιήσεων, η λογιστική αξία που θα είχε αναγνωριστεί αν τα περιουσιακά στοιχεία τηρούνταν λογιστικά βάσει της μεθόδου του κόστους και τα πλεονάσματα αναπροσαρμογής, που δείχνουν τη μεταβολή αυτών για την περίοδο και κάθε περιορισμό στη διανομή του υπολοίπου στους μετόχους.

Επιπρόσθετα των πληροφοριών που απαιτούνται, η επιχείρηση γνωστοποιεί πληροφορίες σχετικά με τις απομειωμένες ενσώματες ακινητοποιήσεις. Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων μπορεί επίσης να θεωρήσουν χρήσιμες τις πληροφορίες που αφορούν τη λογιστική αξία των ενσώματων ακινητοποιήσεων που βρίσκονται σε αδράνεια, την προ αποσβέσεων λογιστική αξία των ολοσχερώς αποσβεσμένων ενσώματων ακινητοποιήσεων που είναι σε χρήση, τη λογιστική αξία των ενσώματων ακινητοποιήσεων, που έχουν αποσυρθεί από την ενεργό χρήση και κατέχονται προς πώληση και την εύλογη αξία των ενσώματων ακινητοποιήσεων εφόσον είναι σημαντικά διαφορετική από τη λογιστική αξία σε περιπτώσεις που χρησιμοποιείται η μέθοδος του κόστους.

3.11 Διαφορές μεταξύ ΔΛΠ και ελληνικής νομοθεσίας

Οι διαφορές μεταξύ των ΔΛΠ και ΕΛΠ όσον αφορά τις ενσώματες ακινητοποιήσεις είναι οι εξής: με βάση τα ΕΛΠ επιτρεπόταν η κεφαλαιοποίηση στα έξοδα εγκατάστασης που αφορούν την απόκτηση των ενσώματων παγίων ενώ με βάση το ΔΛΠ 16 περιλαμβάνονται στην αξία του παγίου τα κόστη μεταφοράς ενσώματων μέχρι να γίνει λειτουργικό. Με βάση τα ΕΛΠ επιτρεπόταν οι κεφαλαιοποιήσεις τόκων κατασκευαστικής περιόδου ληφθέντων δανείων όπως επίσης και εξόδων εγκατάστασης των συναλλαγματικών διαφορών για δάνεια ή πιστώσεις που λήφθηκαν για πάγια. Στα ΔΛΠ οι τόκοι κεφαλαιοποιούνται και περιλαμβάνονται στο κόστος των ενσώματων ακινητοποιήσεων, ενώ στα έξοδα εγκατάστασης δεν προβλέπονται κεφαλαιοποιήσεις δαπανών μετά την έναρξη της λειτουργίας. Ακόμα, για την εκτίμηση τόσο των εξόδων αποσυναρμολόγησης και αποκατάστασης όσο και των εξόδων μεγάλων συντηρήσεων με βάση τα ΔΛΠ κεφαλαιοποιούνται ενώ με τα ΕΛΠ τέτοιες ρυθμίσεις δεν περιλαμβάνονται για τα έξοδα αποσυναρμολόγησης και αποκατάστασης. Όσον αφορά τα μεγάλα ανταλλακτικά και τις παρτίδες τους το ΔΛΠ 16 προβλέπει την εμφάνισή τους στα πάγια, ενώ με βάση τα ΕΛΠ αυτά εμφανίζονται στα αποθέματα μέχρι την ανάλωσή τους.

Με βάση τα ΔΛΠ όσον αφορά την μέθοδο αποτίμησης επιλέγεται αυτή που θα είναι είτε στο κόστος είτε σε αξίες αναπροσαρμογής. Με βάση τα ΕΛΠ η αποτίμηση γίνονταν μόνο στο κόστος ενώ δεν επιτρεπόταν η αναπροσαρμογή, με εξαίρεση την περίπτωση που αυτή επιβάλλεται από ειδικό νόμο. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 16 οι αναπροσαρμογές πρέπει να γίνονται κάθε χρόνο, αντίθετα με τα ΕΛΠ που πραγματοποιούνται κάθε 4 χρόνια. Ακόμα τα ΔΛΠ ενθαρρύνουν να γίνονται οι αποτιμήσεις από επαγγελματίες αποτιμητές τη στιγμή που η

Ελληνική πρακτική προτιμούσε την πραγματοποίησή τους από ενιαίους υπολογισμούς που καθορίζονταν από την σχετική νομοθεσία. Σε περίπτωση αναπροσαρμογής με βάση τα ΔΛΠ υπάρχει το ενδεχόμενο αύξησης της αξίας κτήσης και των αποσβεσμένων παγίων. Αυτό ισχύει αποκλειστικά και από τα ΕΛΠ. Τα ΔΛΠ επιτρέπουν και τον συμψηφισμό των σωρευμένων αποσβέσεων, προβλέψεων μέχρι την ημερομηνία που γίνεται. Με βάση τα ΔΛΠ η πιστωτική διαφορά αναπροσαρμογής μπορεί να μεταφερθεί σε όφελος των αποτελεσμάτων χρήσης, αν ωστόσο είχε μεταφερθεί αντίστοιχη χρεωστική διαφορά αποτίμησης ή πρόβλεψη που κλείνει με αναπροσαρμογή. Κάτι αντίστοιχο δεν προβλέπεται με τα ΕΛΠ διότι για τις προβλέψεις υπάρχει η δυνατότητα αναπροσαρμογής τους. Τα ΔΛΠ επιτρέπουν την μεταφορά τους όσον αφορά την χρεωστική διαφορά είτε στην καθαρή θέση, είτε στα αποτελέσματα χρήσης, ενώ για τα ΕΛΠ κάτι τέτοιο δεν ισχύει πάντα. Οι αποσβέσεις με βάση τα ΔΛΠ γίνονται ανάλογα με την ωφέλιμη διάρκεια ζωής και την υπολειμματική αξία. Η απόσβεση ενός παγίου σταματά με βάση τα ΔΛΠ και όταν αποφασιστεί η πώλησή του γίνεται η μεταφορά του σε ειδικό λογαριασμό. Αντίθετα, η Ελληνική πρακτική προβλέπει την απόσβεση ενός παγίου μέχρι αυτό να πωληθεί.

Τέλος, οι διαφορές σε ότι αφορά τα ενσώματα πάγια, του ΔΛΠ 16 σε σχέση με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα ήταν πολλές και σημαντικές. Σύμφωνα με τον καινούριο νόμο 4308/2014 οι διαφορές των Ελληνικών Προτύπων με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι πλέον ελάχιστες. Όσον αφορά τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ο καινούριος νόμος 4308/2014 συμβαδίζει σχεδόν απόλυτα με το ΔΛΠ 16 σχετικά με τις ενσώματες ακινητοποιήσεις. Η μόνη ουσιαστική διαφορά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι είναι οι γνωστοποιήσεις όπου το ΔΛΠ 16 προβλέπει για τα ενσώματα πάγια πολύ περισσότερες γνωστοποιήσεις από τις συνολικές αντίστοιχες γνωστοποιήσεις που προβλέπονται από τα ΕΛΠ.

4 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 36 "Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων"

4.1 Σκοπός και πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 36

Ο σκοπός του ΔΛΠ 36 είναι να προδιαγράψει τις διαδικασίες που εφαρμόζει μια οικονομική οντότητα, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι τα περιουσιακά της στοιχεία καταγράφονται σε αξία που δεν ξεπερνά την ανακτήσιμη τους. Ένα περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται σε μεγαλύτερη από το ανακτήσιμο ποσό του αξία, αν η λογιστική του αξία υπερβαίνει το ποσό που ανακτάται μέσω χρήσης ή πώλησης του περιουσιακού αυτού στοιχείου. Αν αυτό συμβαίνει, το περιουσιακό στοιχείο χαρακτηρίζεται ως απομειωμένης αξίας και το Πρότυπο απαιτεί η επιχείρηση να αναγνωρίζει ζημία απομείωσης. Επίσης, το Πρότυπο καθορίζει πότε μια οικονομική οντότητα πρέπει να αναστρέφει τη ζημία απομείωσης και προδιαγράφει τις γνωστοποιήσεις. Με εξαίρεση την υπεραξία και ορισμένα άυλα περιουσιακά στοιχεία, για τα οποία απαιτείται ετήσιος έλεγχος απομείωσης, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να διενεργήσουν έλεγχο απομείωσης όταν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης του στοιχείου αυτού και ο έλεγχος αυτός να πραγματοποιηθεί για μία Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών.

Το ΔΛΠ 36 εφαρμόζεται για τη λογιστική της απομείωσης της αξίας όλων των περιουσιακών στοιχείων, εκτός από:

- αποθέματα (ΔΛΠ 2 Αποθέματα),
- περιουσιακά στοιχεία που προέρχονται από συμβάσεις κατασκευής έργων (ΔΛΠ 11 Συμβάσεις κατασκευής),
- αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 12 Φόροι εισοδήματος),
- περιουσιακά στοιχεία που προκύπτουν από παροχές σε εργαζομένους (ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους),
- χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39 Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση,
- επενδύσεις σε ακίνητα που επιμετρούνται στην εύλογη αξία (ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα),
- βιολογικά περιουσιακά στοιχεία που αφορούν σε αγροτική δραστηριότητα και τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία μείον τα εκτιμώμενα κόστη του σημείου πώλησης (ΔΛΠ 41 Γεωργία),
- το αναβαλλόμενο κόστος απόκτησης και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, που προκύπτουν από τα συμβατικά δικαιώματα του ασφαλιστικού φορέα σύμφωνα με τα

ασφαλιστήρια συμβόλαια που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια,

- μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία (ή ομάδες διάθεσης) που κατατάσσονται ως κατεχόμενα για πώληση σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5 Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες.

Η διαπίστωση αν και κατά πόσο ένα αναπροσαρμοσμένο περιουσιακό στοιχείο μπορεί να είναι απομειωμένο, εξαρτάται από τη βάση που χρησιμοποιείται για να προσδιορισθεί η εύλογη αξία του. Αν η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου είναι η αγοραία αξία, η μόνη διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του περιουσιακού στοιχείου και της εύλογης αξίας του απομειωμένης κατά το κόστος της πώλησης, είναι τα άμεσα διαφορικά κόστη για τη διάθεση του περιουσιακού στοιχείου:

- αν το κόστος διάθεσης είναι αμελητέο, το ανακτήσιμο ποσό του αναπροσαρμοσμένου περιουσιακού στοιχείου, αναγκαστικά πλησιάζει ή είναι μεγαλύτερο από το αναπροσαρμοσμένο ποσό του δηλαδή την εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον έχουν εφαρμοστεί οι προϋποθέσεις της αναπροσαρμογής, είναι απίθανο το αναπροσαρμοσμένο περιουσιακό στοιχείο να είναι απομειωμένο και το ανακτήσιμο ποσό να χρειάζεται να εκτιμηθεί,
- αν το κόστος διάθεσης δεν είναι αμελητέο, η εύλογη αξία απομειωμένη κατά το κόστος της πώλησης του αναπροσαρμοσμένου περιουσιακού στοιχείου αναγκαστικά είναι μικρότερη από την εύλογη αξία του. Συνεπώς, το αναπροσαρμοσμένο περιουσιακό στοιχείο θα είναι απομειωμένο, αν η αξία λόγω χρήσης του είναι μικρότερη από το αναπροσαρμοσμένο ποσό του δηλαδή την εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον έχουν εφαρμοστεί οι προϋποθέσεις της αναπροσαρμογής, η επιχείρηση εφαρμόζει αυτό το Πρότυπο για να προσδιορίσει αν και κατά πόσο το περιουσιακό στοιχείο μπορεί να είναι απομειωμένο.

Αν η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου προσδιορίζεται πάνω σε μια βάση άλλη εκτός από την αγοραία αξία του, το αναπροσαρμοσμένο ποσό του ήτοι η εύλογη αξία, μπορεί να είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο από το ανακτήσιμο ποσό του. Συνεπώς, εφόσον έχουν εφαρμοστεί οι προϋποθέσεις της αναπροσαρμογής, η επιχείρηση εφαρμόζει αυτό το Πρότυπο για να προσδιορίσει αν μπορεί να είναι απομειωμένο το περιουσιακό στοιχείο.

4.2 Αναγνώριση απομειωμένου περιουσιακού στοιχείου

Η επιχείρηση στο τέλος κάθε χρήσης είναι υποχρεωμένη να αξιολογήσει εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης των περιουσιακών στοιχείων. Το ΔΛΠ 36 παρέχει μία λίστα από εξωτερικές και εσωτερικές πηγές πληροφόρησης, ενδεικτικές για την απομείωση του περιουσιακού στοιχείου. Στην περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις απομείωσης, πρέπει να υπολογιστεί το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου.

Εξωτερικές Πηγές:

- Μείωση της αγοραίας αξίας,
- Τεχνολογικές, οικονομικές ή νομικές εξελίξεις με αρνητική επίπτωση,
- Αύξηση των αγοραίων επιτοκίων ή άλλων ποσοστών απόδοσης,
- Η λογιστική αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας να είναι υψηλότερη από την αγοραία αξία της επιχείρησης.

Εσωτερικές Πηγές:

- Φυσική καταστροφή ή απαξίωση του περιουσιακού στοιχείου,
- Περιουσιακό στοιχείο σε αδράνεια, μέρος αναδιάρθρωσης ή σε πρόγραμμα πώλησης,
- Χειρότερη οικονομική απόδοση της επιχείρησης από ότι αναμενόταν,
- Για επενδύσεις σε θυγατρικές, συνδεδεμένες επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, όταν η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη από την λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν ή το ληφθέν μέρος να ξεπερνά τα συνολικά έσοδα της θυγατρικής, συνδεδεμένης επιχείρησης.

Οι συγκεκριμένες λίστες δημιουργήθηκαν για να προσφέρουν ορισμένες ενδείξεις και όχι για να τις εξαντλήσουν. Ακόμη, μία ένδειξη απομείωσης μπορεί να υποδεικνύει ότι, η ωφέλιμη ζωή, η μέθοδος απόσβεσης ή η υπολειμματική αξία του περιουσιακού στοιχείου χρήζουν τροποποίησης ή αναθεώρησης. Είτε υπάρχουν είτε όχι ενδείξεις ζημίας απομείωσης της αξίας, η οικονομική οντότητα θα πρέπει να διενεργεί έλεγχο για τις εξής κατηγορίες στοιχείων:

- Απομείωση άυλων περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού που έχουν αόριστη ωφέλιμη ζωή ή άυλων περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι ακόμα διαθέσιμα προς χρήση. Ο έλεγχος αυτός θα πρέπει να υπολογίζεται ετησίως σε οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια του έτους συγκρίνοντας τη λογιστική αξία με το ανακτήσιμο ποσό

τους με την προϋπόθεση ότι λαμβάνει χώρα την ίδια στιγμή κάθε έτους. Διαφορετικά άλλα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να ελέγχονται για απομείωση σε διαφορετικές περιόδους. Εάν ένα τέτοιο άυλο στοιχείο είχε αναγνωριστεί αρχικά στην τρέχουσα ετήσια περίοδο, αυτό το άυλο περιουσιακό στοιχείο θα ελέγχεται για απομείωση πριν από το τέλος της τρέχουσας ετήσιας χρήσης.

- Την υπεραξία αποκτηθείσα από συνενώσεις επιχειρήσεων για απομείωση σε ετήσια βάση. Η υπεραξία αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση, διότι ενώ είναι διακριτό στοιχείο του ενεργητικού, αποτελεί ουσιαστικά αναπόσπαστο κομμάτι των ενσώματων ή άυλων στοιχείων του ενεργητικού από τα οποία προέκυψε.

4.3 Επιμέτρηση ανακτήσιμου ποσού

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 36, εάν η εύλογη αξία ή η αξία λόγω χρήσης του περιουσιακού στοιχείου μείον τα κόστη διάθεσης είναι υψηλότερη της λογιστικής αξίας, δεν είναι απαραίτητος ο υπολογισμός και των δύο αξιών και το περιουσιακό στοιχείο δεν απομειώνεται. Εάν η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης του στοιχείου του ενεργητικού δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί, τότε ανακτήσιμο ποσό ορίζεται η αξία λόγω χρήσης. Στην περίπτωση των περιουσιακών στοιχείων που πρόκειται να πωληθούν, ανακτήσιμο ποσό θεωρείται η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης.

Η εύλογη αξία προσδιορίζεται με γνώμονα το ΔΠΧΑ 13 "Επιμέτρηση Εύλογης Αξίας" και τα κόστη διάθεσης αφορούν μόνο τα άμεσα έξοδα, (έξοδα δικηγόρων, έξοδα μεταφοράς), τα οποία θα καταστήσουν το περιουσιακό στοιχείο έτοιμο προς διάθεση. Για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο μία εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών που η επιχείρηση εκτιμά ότι θα λάβει από το περιουσιακό στοιχείο όσο και μία εκτίμηση των πιθανών διακυμάνσεων στην αξία και στο χρόνο αυτών των ταμειακών ροών. Είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη η διαχρονική αξία του χρήματος που αντανακλάται μέσα από το τρέχον επιτόκιο ελεύθερου κινδύνου της αγοράς καθώς και το κόστος αντιμετώπισης της αβεβαιότητας που είναι σύμφυτη του περιουσιακού στοιχείου. Επίσης, άλλοι παράγοντες όπως η έλλειψη ρευστότητας, που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη στην σύνταξη των μελλοντικών ταμειακών ροών, τις οποίες η επιχείρηση εκτιμά ότι θα αντλήσει από το περιουσιακό στοιχείο.

Η εκτίμηση των ταμειακών ροών πρέπει να βασίζεται σε λογικές και ρεαλιστικές υποθέσεις, στους πρόσφατους προϋπολογισμούς και προβλέψεις, και στα αποτελέσματα για τις

περιόδους πέραν των προϋπολογισμένων. Το ΔΛΠ 36 προτείνει να μην ξεπερνούν την πενταετία οι προϋπολογισμοί και οι προβλέψεις. Επίσης, η διοίκηση της επιχείρησης θα πρέπει να αξιολογεί την ρεαλιστικότητα των υποθέσεων της ερευνώντας τις αιτίες των διαφοροποιήσεων μεταξύ των προηγούμενων εκτιμήσεων ταμειακών ροών και των τελικών καταστάσεων ταμειακών ροών. Οι εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών προτείνεται να μην περιλαμβάνουν εισροές και εκροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες ή ελαφρύνσεις και επιβαρύνσεις του φόρου εισοδήματος.

Για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, ως επιτόκιο προεξόφλησης λαμβάνεται το επιτόκιο προ φόρων, το οποίο αντανakλά τις πρόσφατες αγοραίες αξιολογήσεις της χρονικής αξίας του χρήματος και των κινδύνων γύρω από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο. Το επιτόκιο προεξόφλησης δεν πρέπει να αντανakλά κινδύνους για τους οποίους ήδη οι μελλοντικές ταμειακές ροές έχουν τροποποιηθεί, και θα πρέπει να ισούται με το επιτόκιο απόδοσης, που οι επενδυτές θα επιθυμούσαν εάν ήταν να επιλέξουν μία επένδυση που θα δημιουργούσε ταμειακές ροές ισοδύναμες με τις προσδοκώμενες από το περιουσιακό στοιχείο. Στην απομείωση ενός μεμονωμένου περιουσιακού στοιχείου ή ενός χαρτοφυλακίου, το επιτόκιο προεξόφλησης είναι το επιτόκιο, που η επιχείρηση θα πλήρωνε σε μία πρόσφατη αγορά συναλλαγή για να δανειστεί ώστε να αγοράσει το μεμονωμένο περιουσιακό στοιχείο ή όλο το χαρτοφυλάκιο. Αν αυτό το επιτόκιο δεν είναι διαθέσιμο, ένα αντιπροσωπευτικό επιτόκιο οφείλει να χρησιμοποιηθεί το οποίο να αντανakλά τη διαχρονική αξία του χρήματος επί της οικονομικής ζωής του περιουσιακού στοιχείου όπως και τον κίνδυνο χώρας, τον κίνδυνο συναλλάγματος, τον κίνδυνο τιμών και τον κίνδυνο που πηγάζει στις ταμειακές ροές.

4.4 Αναγνώριση και επιμέτρηση μιας ζημίας απομείωσης

Όταν το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου υπολείπεται της λογιστικής αξίας του η λογιστική αξία του στοιχείου αυτού θα μειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό του. Αυτή η μείωση είναι μία ζημία απομείωσης. Μία ζημία απομείωσης θα αναγνωρίζεται ως έξοδο στην τρέχουσα κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, εκτός αν το περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται σε αναπροσαρμοσμένη αξία σύμφωνα με άλλο Πρότυπο. Κάθε ζημία απομείωσης ενός αναπροσαρμοσμένου περιουσιακού στοιχείου θα αντιμετωπίζεται ως μία μείωση αναπροσαρμογής. Μία ζημία απομείωσης, σε ένα μη αναπροσαρμοσμένο περιουσιακό στοιχείο, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Όμως, μία ζημία απομείωσης σε ένα αναπροσαρμοσμένο περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται άμεσα σε βάρος κάθε

πλεονάσματος αναπροσαρμογής για το περιουσιακό στοιχείο, κατά την έκταση που η ζημία απομείωσης δεν υπερβαίνει το ποσό που παραμένει στο πλεόνασμα αναπροσαρμογής για αυτό το περιουσιακό στοιχείο. Μετά την αναγνώριση της ζημίας απομείωσης, η δαπάνη απόσβεσης για το περιουσιακό στοιχείο θα αναπροσαρμόζεται σε μελλοντικές περιόδους, για να κατανέμεται η αναθεωρημένη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου, απομειωμένη κατά την υπολειμματική αξία του εφόσον υπάρχει, σε μία συστηματική βάση κατά τη διάρκεια της απομένουσας ωφέλιμης ζωής του.

4.5 Αναστροφή μιας ζημίας απομείωσης

Όταν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου, εκτός της υπεραξίας, αυξηθεί, λόγω της αναστροφής μιας ζημίας απομείωσης, η λογιστική αξία δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τη λογιστική αξία (την αναπόσβεστη αξία) όπως θα είχε διαμορφωθεί, αν δεν είχε αναγνωριστεί αυτή η ζημία απομείωσης σε προηγούμενες περιόδους. Κάθε αναστροφή της ζημίας απομείωσης για ένα περιουσιακό στοιχείο, εκτός της υπεραξίας, αναγνωρίζεται ως έσοδο στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων, εκτός εάν η αξία του έχει αναπροσαρμοστεί σύμφωνα με άλλο ΔΛΠ. Μετά την αναγνώριση της αναστροφής της ζημίας απομείωσης και όσον αφορά την μελλοντική απόσβεση της αναθεωρημένης αξίας του περιουσιακού στοιχείου, αυτή πρέπει να προσαρμόζεται ώστε να λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού η νέα λογιστική αξία μειωμένη κατά την τυχόν υπολειμματική αξία του.

4.6 Γνωστοποιήσεις

Το ΔΛΠ 36, επιβάλλει παρεχόμενες από την οικονομική οντότητα γνωστοποιήσεις στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις, σχετικά με την μειωμένη αξία των περιουσιακών στοιχείων. Κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού η κάθε επιχείρηση θα πρέπει να προχωράει στην διαπίστωση για το εάν υπάρχει ένδειξη απομείωσης στην αξία του περιουσιακού στοιχείου. Εάν υπάρχουν ενδείξεις θα πρέπει να εκτιμηθεί από την οικονομική οντότητα το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου. Η επιχείρηση θα πρέπει να εκτιμήσει τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές πηγές πληροφόρησης, σχετικά με την εκτίμηση ένδειξης για την απομείωση αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου. Εάν η λογιστική αξία ξεπερνά την ανακτήσιμη αξία του περιουσιακού στοιχείου, η σχετική ζημία αναγνωρίζεται από την επιχείρηση. Η ζημία η οποία θα προκύψει από την απομείωση της

αξίας, θα αναγνωρισθεί στα αντίστοιχα αποτελέσματα χρήσεως, εκτός από την περίπτωση όπου το περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται ως αναπροσαρμοσμένη αξία και η ζημία αντιμετωπίζεται ως μείωση της αναπροσαρμογής. Επίσης, σε κάθε ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, από την κάθε επιχείρηση θα πρέπει να επανεκτιμάται εάν η αναγνώριση της ζημίας από την απομείωση της αξίας των προηγούμενων ετών, μειώθηκε ή υφίσταται ακόμη. Εάν η μείωση της απομείωσης αξίας αναγνωρίστηκε σε προηγούμενες χρήσεις, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί σαν έσοδο, εκτός από την περίπτωση στην οποία το περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται στην αναπροσαρμοσμένη αξία, οπότε η μείωση της υποτίμησης να πρέπει να προσυξάνει την αξία αναπροσαρμογής.

4.7 Διαφορές μεταξύ ΔΛΠ και ελληνικής νομοθεσίας

Οι διαφορές μεταξύ των ΔΛΠ και ΕΛΠ όσον αφορά την απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με την ψήφιση του Ν.4308/14 είναι οι εξής: καταργήθηκε η πρόβλεψη για απόσβεση υπεραξίας είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε πέντε έτη όπως όριζε ο Ν. 2190/1920, και πλέον τα ελληνικά πρότυπα συμφωνούν με τα διεθνή στο χειρισμό των προβλέψεων υποτίμησης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων. Ο Ν.4308/14 προσδιορίζει τις ενδείξεις απομείωσης στο άρθρο 18, και με βάση το άρθρο 7 "Σχέση ΕΛΠ και ΔΠΧΑ" αναγνωρίζεται όταν εκτιμάται ότι η ζημία αυτή είναι μόνιμου χαρακτήρα, ενώ στην περίπτωση που δεν μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα η ωφέλιμη ζωή της υπεραξίας υπόκειται σε απόσβεση με περίοδο απόσβεσης τα δέκα έτη, όπως και οι δαπάνες ανάπτυξης και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Από την άλλη μεριά, το ΔΛΠ 36 υποχρεώνει σε ετήσιο έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας ανεξαρτήτως ενδείξεων και αναγνωρίζεται άμεσα όταν το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου είναι μικρότερο από τη λογιστική αξία χωρίς να εξετάζεται εάν η ζημία έχει μόνιμο χαρακτήρα. Ακόμα, το ΔΛΠ 36 εισάγει την έννοια της ΜΔΤΡ και επιτρέπει την καταχώριση ζημιών κατευθείαν στην καθαρή θέση και σε ορισμένες περιπτώσεις την αναστροφή της. Σε αντίθεση, τα ΕΛΠ, αναγνωρίζουν μόνο ως έξοδο την ζημία απομείωσης και επιτρέπουν την αναστροφή της, όταν οι παράγοντες που την προκάλεσαν νωρίτερα έπαυσαν να ισχύουν. Τέλος, σε κανένα από τα δύο λογιστικά πλαίσια δεν επιτρέπεται η αναστροφή ζημιάς υπεραξίας.

5 Εμπειρική προσέγγιση

5.1 Εισαγωγή

Ο σκοπός της εμπειρικής έρευνας είναι να εξετάσει μέσω του στατιστικού ελέγχου υποθέσεων την επίδραση της κρίσης χρέους της ελληνικής οικονομίας στην αξία με την οποία αποτιμώνται τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία των επιχειρηματικών μονάδων της χώρας. Επιπλέον, ελέγχεται η ύπαρξη διαφοροποιήσεων μεταξύ των διαφόρων κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναμένεται να καταδείξουν μία μείωση της αξίας αυτής είτε σε απόλυτο είτε σε ποσοστιαίο μέγεθος. Για το λόγο αυτό επιλέγονται εταιρίες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, η αξία των παγίων στοιχείων των οποίων αποτυπώνεται στους δημοσιευμένους τους ισολογισμούς. Θεωρώντας ως έτος κατά το οποίο ξέσπασε η κρίση χρέους στην Ελλάδα το 2009, η επίδραση αυτής στα ενσώματα πάγια των επιχειρήσεων μπορεί να αποτιμηθεί από δεδομένα των εταιριών κατά το έτος 2008 και από δεδομένα των εταιριών κατά το 2014.

5.2 Ερευνητικές Υποθέσεις

Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της παρούσας μελέτης, τίθενται οι παρακάτω τέσσερις ερευνητικές υποθέσεις:

H₀ 1. Η μέση αξία των ενσώματων παγίων στοιχείων μετά το ξέσπασμα της ελληνικής κρίσης χρέους είναι μικρότερη από τη μέση αξία των αντίστοιχων πριν από αυτό.

H₀ 2. Η μέση αξία των ενσώματων παγίων στοιχείων ανά κλάδο μετά το ξέσπασμα της ελληνικής κρίσης χρέους είναι μικρότερη από τη μέση αξία των αντίστοιχων πριν από αυτό.

H₀ 3. Η μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων πριν και μετά το ξέσπασμα της ελληνικής κρίσης χρέους είναι αρνητική.

H₀ 4. Η μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων πριν και μετά το ξέσπασμα της ελληνικής κρίσης χρέους είναι αρνητική ανά κλάδο.

5.3 Δείγμα και Δεδομένα

Το δείγμα της έρευνας που χρησιμοποιήθηκε αποτελείται από την αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων για 57 ελληνικές επιχειρήσεις κατά τα έτη 2008 και 2014, έτσι όπως αυτήν δημοσιεύθηκε στους ετήσιους ισολογισμούς των εταιριών της 31ης Δεκεμβρίου κάθε έτους. Επιπλέον, υπολογίστηκε η μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της αξίας μεταξύ των δύο ετών με χρήση του παρακάτω τύπου:

$$r = \sqrt[n]{T.A./A.A.} - 1$$

όπου r είναι η μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, $A.A.$ και $T.A.$ είναι η αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων κατά τα έτη 2008 και 2014 αντιστοίχως.

Το δείγμα που διαμορφώθηκε περιλαμβάνει εταιρίες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών που αποτελούνται από τους κλάδους Πετρελαίου και Αερίου, Υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, Χημικών, Υγείας, Πρώτων Υλών, Κατασκευών και Υλικών Κατασκευών. Έγινε προσπάθεια ώστε να συμπεριληφθεί ένα δείγμα από έξι κλάδους εκ των οποίων οι τέσσερις πλην των Υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και Υγείας θεωρούνται υψηλότερης έντασης κεφαλαίου σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, δεν συμπεριλαμβάνονται όμως καθόλου εταιρίες από τον τραπεζικό και τον ασφαλιστικό κλάδο λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν.

Ο Πίνακας 1 παρακάτω περιλαμβάνει το σύνολο των δεδομένων της έρευνας. Συγκεκριμένα, η δεύτερη στήλη περιλαμβάνει το σύνολο των εταιριών που συμμετέχουν στο δείγμα ανά κλάδο, η τρίτη στήλη την αξία των παγίων περιουσιακών τους στοιχείων κατά την 31η Δεκεμβρίου 2008, η τέταρτη στήλη την αντίστοιχη αξία κατά την 31η Δεκεμβρίου 2014, και η πέμπτη στήλη την μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της αξίας αυτής. Όπως φαίνεται από το συγκεκριμένο πίνακα, το δείγμα μας αποτελείται από 3 εταιρίες στον κλάδο του Πετρελαίου και του Αερίου, 4 εταιρίες στον κλάδο των Υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, 6 εταιρίες στον κλάδο των Χημικών, 7 εταιρίες στον κλάδο της Υγείας, 14 στον κλάδο των Πρώτων Υλών και 23 στον κλάδο των Κατασκευών και των Υλικών Κατασκευών.

Πίνακας 1: Αξία Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων των εταιριών του δείγματος κατά τα έτη 2008 και 2014 και μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή

A/A	Εταιρίες	2008	2014	Μέση Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή
	Πετρέλαιο και Αέριο			
1	ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΕΛΛΑΣ) ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΑΕ	713.043,00	766.259,00	1,21%
2	ΕΛΙΝΟΙΑ Α.Ε	36.449,00	27.528,00	-4,57%
3	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	855.247,00	2.767.874,00	21,62%
	Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας			
4	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧ/ΣΗ ΗΛΕΚΤ/ΣΜΟΥ Α.Ε	11.789.209,00	11.902.455,00	0,16%
5	ΕΤΑΙΡΙΑ ΥΔΡΕΥΣΕΩΣ Α.Ε. (ΚΟ)	992.883,00	957.138,00	-0,62%
6	ΘΕΣΣ/ΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΥΔ/ΣΕΩΣ Α.Ε.	89.027,00	80.653,00	-1,63%
7	ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε.	88.521,00	110.914,00	3,83%
	Χημικά			
8	ΕΛΤΟΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΕΒΕ	13.207,98	11.922,24	-1,69%
9	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ Α.Β.Ε.Ε.	30.431,00	8.821,00	-18,65%
10	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΥΡΟΥ Α.Ε.Β.Ε.	29.490,47	28.408,15	-0,62%
11	ΝΤΡΟΥΚΦΑΡΜΠΕΝ ΕΛΛΑΣ ΑΕΒΕ	33.293,52	23.118,39	-5,90%
12	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.	52.734,00	55.914,00	0,98%
13	ΔΑΙΟΣ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΑΒΕΕ	32.363,97	35.214,62	1,42%
	Υγεία			
14	EUROMEDICA Α.Ε. ΠΑΡ.ΙΑΤΡ.ΥΠΗΡ.	189.746,00	110.855,00	-8,57%
15	LAVIPHARM Α.Ε. (ΚΟ)	26.485,00	21.677,00	-3,28%
16	MEDICON HELLAS Α.Ε. (ΚΟ)	4.830,01	4.778,92	-0,17%
17	ΑΧΟΝ Α.Ε. ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	39.459,00	35.017,00	-1,97%
18	ΔΙΑΓΝ. & ΘΕΡ.ΚΕΝΤ.ΑΘ.ΥΓΕΙΑ ΑΕ	101.841,76	85.724,00	-2,83%
19	ΙΑΣΩ ΑΕ (ΚΟ)	129.530,54	106.878,80	-3,15%
20	ΙΑΤΡΙΚΟ ΑΘΗΝΩΝ Ε.Α.Ε. (ΚΟ)	253.303,23	228.993,43	-1,67%
	Πρώτες Ύλες			
21	ΑΛΚΟ ΕΛΛΑΣ Α.Β.Ε.Ε.	19.673,86	17.372,53	-2,05%

22	ΑΛΟΥΜΥΛ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ Α.Ε.	66.673,87	91.889,96	5,49%
23	ΕΛΒΑΛ Α.Ε ΒΙΟΜ/ΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓ. ΑΛΟΥΜ.	289.402,28	348.486,72	3,14%
24	ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ Α.Ε. - ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	10.998,00	9.924,00	-1,70%
25	ΧΑΛΚΟΡ Α.Ε (ΠΡΩΗΝ ΒΕΚΤΩΡ)	146.973,29	136.565,48	-1,21%
26	ΣΙΔΕΝΟΡ Α.Ε. (ΠΡΩΗΝ ΕΡΛΙΚΟΝ)	148.482,39	1.221,53	-55,06%
27	ΕΛΑΣΤΡΟΝ Α.Ε.Β.Ε. - ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	41.936,46	43.148,78	0,47%
28	Ν. ΛΕΒΕΝΤΕΡΗΣ Α.Ε.	8.877,58	8.235,86	-1,24%
29	ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ ΤΖΙΡΑΚΙΑΝ ΠΡΟΦΙΛ Α.Ε.	18.051,62	13.358,85	-4,90%
30	ΜΠΗΤΡΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ Α.Ε.	1.513,84	1.319,20	-2,26%
31	ΣΙΔΗΡΕΜΠΟΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΙΔΑΜΑ Α.Ε.	42.352,48	37.532,86	-1,99%
32	ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ Α.Ε.	144.114,86	154.990,81	1,22%
33	ΑΦΟΙ Χ. ΚΟΡΔΕΛΛΟΥ Α.Ε.Β.Ε.	25.251,55	22.699,50	-1,76%
34	MERMEREN KOMBINAT A.D. PRILEP	14.487,36	11.792,81	-3,37%
	Κατασκευές και Υλικά Κατασκευών			
35	Ν. ΒΑΡΒΕΡΗΣ-MODA BAGNO Α.Ε.	30.445,42	25.455,37	-2,94%
36	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ Α.Ε. - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΜΑΡΜΑΡΩΝ	8.816,87	12.754,30	6,35%
37	ΜΑΘΙΟΣ ΠΥΡΙΜΑΧΑ Α.Ε.	8.369,83	3.353,05	-14,14%
38	F.H.L. H. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΜΑΡΜΑΡΑ - ΓΡΑΝΙΤΕΣ Α.Β.Ε.Ε.	29.620,75	29.460,75	-0,09%
39	UNIBIOS Α.Ε. ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	4.933,21	4.841,00	-0,31%
40	ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ-ΕΥΛΕΜΠΟΡΙΑ Α.Τ.Ε.Ν.Ε.	11.975,92	24.148,00	12,40%
41	ΑΚΡΙΤΑΣ Α.Ε.	69.237,86	56.318,03	-3,38%
42	ΤΙΤΑΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ	277.388,00	246.376,00	-1,95%
43	Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ	522.029,00	270.571,00	-10,37%
44	J. & P. - ΑΒΑΞ Α.Ε.	94.536,00	56.018,00	-8,35%
45	ΑΘΗΝΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ	59.925,00	39.877,00	-6,56%

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
46	ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Α.Ε. ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ, ΑΚΙΝΗΤΩΝ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	28.365,00	25.465,00	-1,78%
47	Ι. ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ - Ι. ΛΑΠΠΙΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ Α.Ε.	51.062,35	49.432,04	-0,54%
48	ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ Α.Ε.ΤΕΧΝ. ΕΡΓΩΝ & ΜΕΤΑΛ.ΚΑΤ.	48.800,49	39.346,16	-3,52%
49	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.	17.015,00	5.708,00	-16,64%
50	ΕΚΤΕΡ Α.Ε.	18.749,85	8.321,11	-12,67%
51	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ Α.Τ.Ε.	15.036,49	8.704,37	-8,71%
52	ΜΟΧΛΟΣ Α.Ε.	34.222,00	14.971,95	-12,87%
53	ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε.	64.645,00	43.611,00	-6,35%
54	ΕΔΡΑΣΗ - Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ Α.Τ.Ε.	87.245,00	78.288,00	-1,79%
55	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΒΙΟΤΕΡ Α.Ε.	98.556,00	67.841,00	-6,03%
56	ΑΤΤΙ-ΚΑΤ Α.Τ.Ε.	152.038,19	42.335,58	-19,20%
57	ΑΕΓΕΚ Α.Ε.	9.357,15	7.341,89	-3,96%

Πηγή: Χρηματιστήριο Αθηνών (www.helex.gr)

5.4 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης

Στα πλαίσια της στατιστικής ανάλυσης χρησιμοποιούνται μέθοδοι περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής. Οι πρώτες υλοποιούνται προκειμένου να περιγραφούν τα δεδομένα και οι δεύτερες προκειμένου να ελεγχθούν οι στατιστικές υποθέσεις που τέθηκαν παραπάνω.

Ξεκινώντας με τις μεθόδους της περιγραφικής στατιστικής, υπολογίστηκαν τα μέτρα κεντρικής τάσης και τα μέτρα διασποράς. Συγκεκριμένα, τα μέτρα κεντρικής τάσης που υπολογίστηκαν είναι ο αριθμητικός μέσος, η διάμεσος και η ποσοστιαία μεταβολή για την αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων κατά τα δύο έτη, ενώ από τα μέτρα διασποράς υπολογίστηκε, αντιστοίχως, η τυπική τους απόκλιση. Επιπλέον, δημιουργήθηκε και πίνακας συχνοτήτων προκειμένου να εμφανιστεί η γενικότερη αρνητική ή θετική μεταβολή της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων κατά τη διετία για την καθεμία από τις εταιρίες. Τέλος, η περιγραφή του δείγματος ολοκληρώνεται με την παράθεση των κατάλληλων διαγραμμάτων.

Η μέθοδος της επαγωγικής στατιστικής που χρησιμοποιήθηκε είναι ο t έλεγχος ισότητας της μέσης ετήσιας ποσοστιαίας μεταβολής με μηδέν (One Sample T test). Ο t έλεγχος ισότητας στατιστικής σημαντικότητας των διαφορών των μέσων ελέγχει τη βασική στατιστική υπόθεση ότι η μέση διαφορά των μέσων τιμών είναι μηδενική έναντι της εναλλακτικής ότι δεν είναι. Η βασική υπόθεση γίνεται αποδεκτή, εφόσον η τιμή της στατιστικής p-value είναι υψηλότερη από το επιλεγόμενο επίπεδο της στατιστικής σημαντικότητας. Εάν η βασική υπόθεση απορριφθεί τότε πραγματοποιείται έλεγχος ανισότητας. Συγκεκριμένα, με τη στατιστική t του ελέγχου εξετάζεται η βασική πρόταση της μηδενικής μέσης διαφοράς έναντι της εναλλακτικής της θετικής μέσης διαφοράς. Εάν η στατιστική t είναι μεγαλύτερη από την κριτική τιμή της κατανομής t για τους αντίστοιχους βαθμούς ελευθερίας του ελέγχου και το επιλεγόμενο επίπεδο σημαντικότητας, τότε η βασική πρόταση της μηδενικότητας απορρίπτεται.

Ο t έλεγχος της μηδενικής μέσης ποσοστιαίας ετήσιας μεταβολής ελέγχει τη βασική στατιστική υπόθεση ότι η μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων είναι μηδενική έναντι της εναλλακτικής ότι δεν είναι. Η βασική υπόθεση γίνεται αποδεκτή και πάλι, εφόσον η τιμή της στατιστικής p-value είναι υψηλότερη από το επιλεγόμενο επίπεδο της στατιστικής σημαντικότητας. Εάν η βασική υπόθεση απορριφθεί τότε πραγματοποιείται και πάλι έλεγχος ανισότητας. Αυτή τη φορά, όμως, με τη στατιστική t του ελέγχου εξετάζεται η βασική πρόταση της μηδενικής μέσης ετήσιας ποσοστιαίας μεταβολής έναντι της εναλλακτικής της αρνητικής. Εάν η στατιστική t είναι μεγαλύτερη από την κριτική τιμή της κατανομής t για τους αντίστοιχους βαθμούς ελευθερίας του ελέγχου και το επιλεγόμενο επίπεδο σημαντικότητας, τότε η βασική πρόταση της μηδενικότητας γίνεται αποδεκτή. Επίσης, τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας που χρησιμοποιούνται στα πλαίσια της παρούσης εργασίας είναι 1%, 5% και 10%. Τέλος, το σύνολο των ελέγχων διενεργούνται με εφαρμογές που περιέχονται στο στατιστικό πακέτο SPSS.

5.5 Περιγραφή του Δείγματος

Στον Πίνακα 2 παρατίθενται τα μέτρα περιγραφικής στατιστικής της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων των εξεταζόμενων επιχειρήσεων κατά το 2008 και το 2014 τόσο στο σύνολο όσο και ανά κλάδο, καθώς και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή τους.

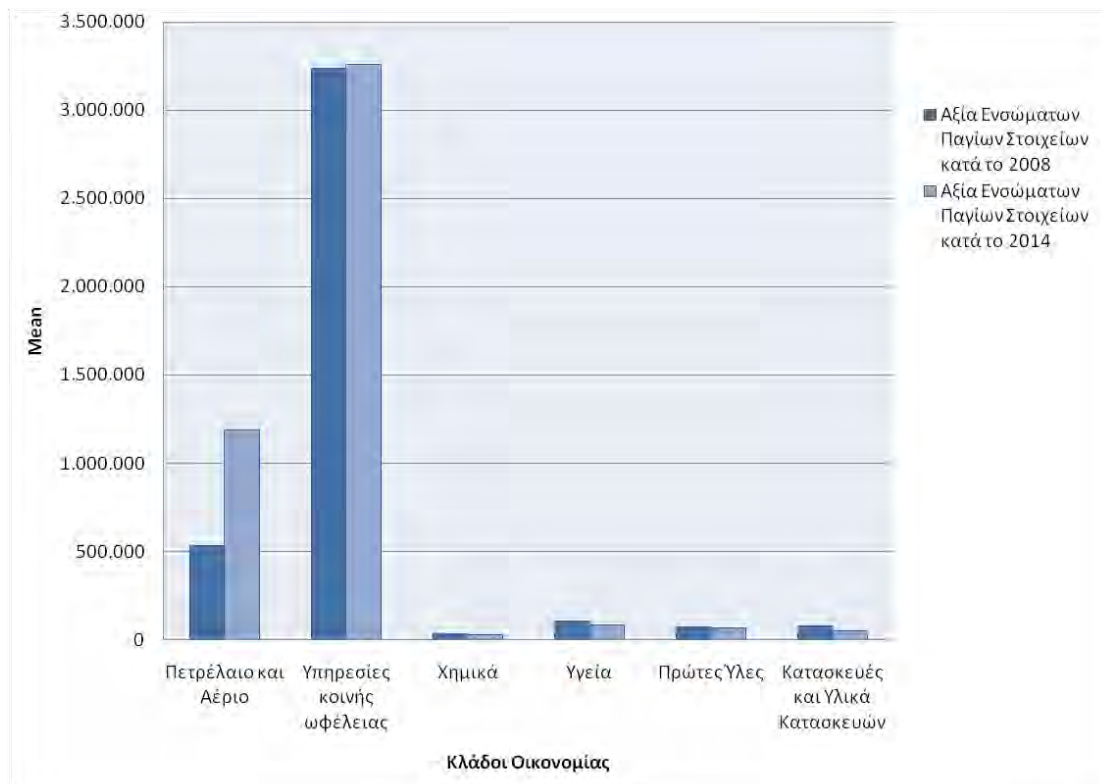
Πίνακας 2: Αριθμητικός Μέσος, Διάμεσος και Τυπική Απόκλιση της Αξίας των Ενσώματων Παγίων Στοιχείων των 57 εταιριών του δείγματος και της μέσης ετήσιας ποσοστιαίας μεταβολής αυτών

Κλάδος	Στατιστικά Μέτρα	Αξία Ενσώματων Παγίων Στοιχείων κατά το 2008	Αξία Ενσώματων Παγίων Στοιχείων κατά το 2014	Ετήσια Μεταβολή των Ενσώματων Παγίων Στοιχείων
Πετρέλαιο και Αέριο	Αριθμητικός Μέσος	534.913,00	1.187.220,33	6,09%
	Διάμεσος	713.043,00	766.259,00	1,21%
	Τυπική Απόκλιση	437498,873	1417843,568	13,76%
	Πλήθος	3	3	3
Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	Αριθμητικός Μέσος	3.239.910,00	3.262.790,00	0,44%
	Διάμεσος	540.955,00	534.026,00	-0,23%
	Τυπική Απόκλιση	5715445,741	5774084,651	2,38%
	Πλήθος	4	4	4
Χημικά	Αριθμητικός Μέσος	31.920,16	27.233,07	-4,08%
	Διάμεσος	31.397,49	25.763,27	-1,16%
	Τυπική Απόκλιση	12598,14027	17193,2436	7,60%
	Πλήθος	6	6	6
Υγεία	Αριθμητικός Μέσος	106.456,51	84.846,31	-3,09%
	Διάμεσος	101.841,76	85.724,00	-2,83%
	Τυπική Απόκλιση	91530,37689	76185,25001	2,64%
	Πλήθος	7	7	7
Πρώτες Ύλες	Αριθμητικός Μέσος	69.913,53	64.181,35	-4,66%
	Διάμεσος	33.594,01	20.036,02	-1,73%
	Τυπική Απόκλιση	82973,87162	95862,19422	14,75%
	Πλήθος	14	14	14
Κατασκευές και Υλικά Κατασκευών	Αριθμητικός Μέσος	75.755,23	50.458,20	-5,37%
	Διάμεσος	34.222,00	29.460,75	-3,96%
	Τυπική Απόκλιση	114702,255	69107,56022	7,18%
	Πλήθος	23	23	23
Σύνολο	Αριθμητικός Μέσος	319.688,69	340.863,53	-3,77%
	Διάμεσος	41.936,46	35.214,62	-1,97%
	Τυπική Απόκλιση	1559067,141	1607246,902	9,57%
	Πλήθος	57	57	57

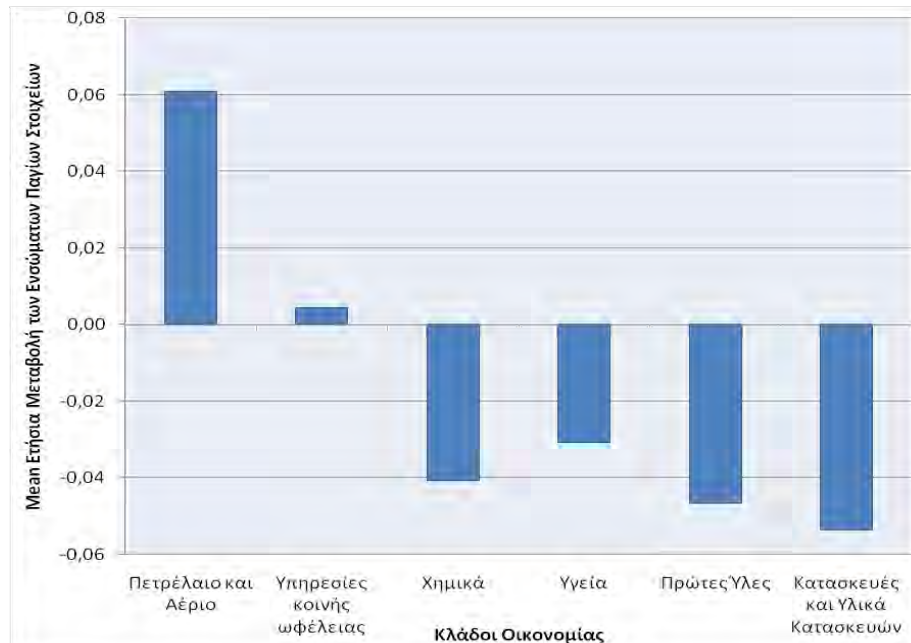
Από τον Πίνακα 2 παρατηρούμε ότι ο κλάδος με την υψηλότερη αξία ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων είναι ο κλάδος των Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας, ο οποίος, μαζί με τον κλάδο του Πετρελαίου και Αερίου, παρουσίασε αύξηση κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η αύξηση του κλάδου Πετρελαίου και Αερίου κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική εφόσον ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 6,09% ή 652.307,33€. Αντιθέτως, ο κλάδος με τη μεγαλύτερη μείωσή της αξίας των εξεταζόμενων παγίων σε απόλυτο μέγεθος είναι ο κλάδος της Υγείας, σημειώνοντας μείωση ίση με -21.610,20€, ενώ εκείνος με τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση της αξίας των παγίων είναι ο κλάδος των Κατασκευών και Υλικών Κατασκευών, ο οποίος παρουσιάζει μία μέση τιμή ίση με -5,37%. Επομένως, από τους έξι εξεταζόμενους κλάδους, οι δύο παρουσίασαν αύξηση της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων, ενώ οι τέσσερις μείωση.

Στο σύνολο του δείγματος, παρατηρείται μία μέση αύξηση της τάξης των 21.174,84€ σε απόλυτο μέγεθος, ενώ μία μέση ποσοστιαία ετήσια μείωση της τάξης του -3,77%. Το παράδοξο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα απόλυτα μεγέθη επηρεάζονται ιδιαίτερα από τη σημαντική αύξηση των παγίων στον κλάδο του πετρελαίου, η οποία, όμως, δεν επιδρά στις ποσοστιαίες μεταβολές. Όλα τα παραπάνω παρουσιάζονται παρακάτω στα Διαγράμματα 1 και 2.

Διάγραμμα 1: Μέση Αξία των Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων ανά εξεταζόμενο Κλάδο

Διάγραμμα 2: Μέση Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή της Αξίας των Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων ανά εξεταζόμενο Κλάδο

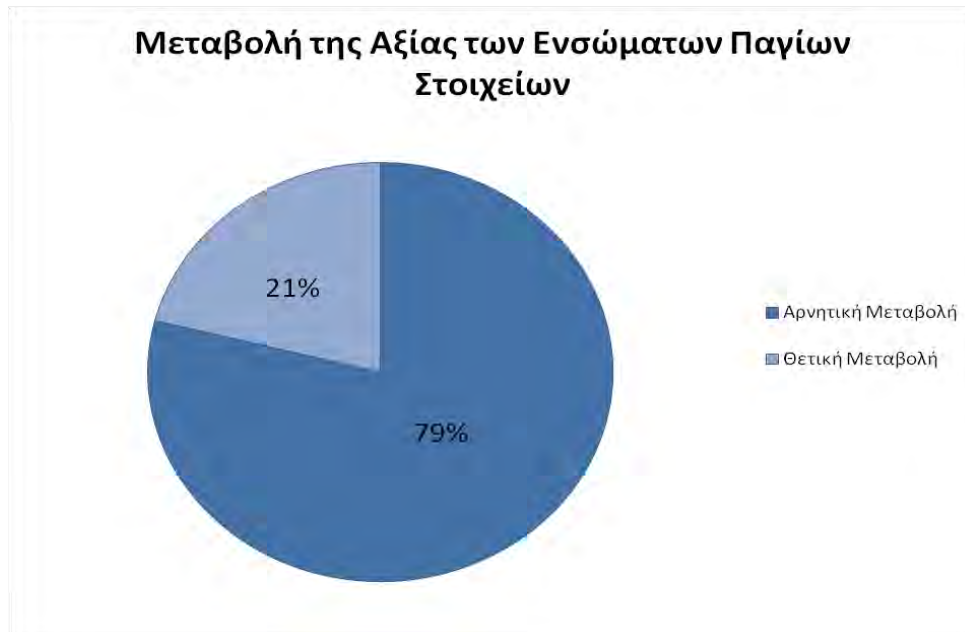

Ο Πίνακας 3 παρουσιάζει στο σύνολο των εξεταζόμενων αυτών εταιριών πόσες από αυτές σημείωσαν αύξηση στην αξία των παγίων και πόσες μείωση. Σύμφωνα, με τον παρακάτω πίνακα στο σύνολο των 57 εταιριών, οι 45 (78,95%) μείωσαν την αξία των παγίων περιουσιακών στοιχείων από το 2008 στο 2014, ενώ οι 12 (21,05%) αύξησαν την αντίστοιχη αξία. Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι δε βρέθηκε ούτε μία εταιρία με μηδενική μεταβολή κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η γραφική απεικόνιση των αποτελεσμάτων αυτών εμφανίζεται στο Διάγραμμα 3.

Πίνακας 3: Αριθμός εταιριών ανά είδος μεταβολής της Αξίας των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων

	Συχνότητα	Ποσοστιαία Συχνότητα (%)
Αρνητική Μεταβολή	45	78,95
Θετική Μεταβολή	12	21,05
Σύνολο	57	100,00

Διάγραμμα 3: Διάγραμμα πίτας για τον αριθμό των εταιριών ανά είδος μεταβολής της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων

5.6 Διερεύνηση της Ισότητας της Μέσης Αξίας των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων στο σύνολο του δείγματος και ανά κλάδο

Η παρούσα ενότητα αναφέρεται στη μέση διαφορά της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ των ετών 2008 και 2014 και εξετάζει τις δύο πρώτες ερευνητικές υποθέσεις τις έρευνας. Συγκεκριμένα, στην πρώτη υποενότητα παρουσιάζεται η στατιστική ανάλυση που αναφέρεται στο σύνολο του δείγματος, και επομένως καλύπτει την πρώτη ερευνητική υπόθεση, ενώ στη δεύτερη υποενότητα εκείνη που αναφέρεται στα ανά κλάδο δεδομένα, και καλύπτει τη δεύτερη ερευνητική υπόθεση.

5.6.1 Διερεύνηση για το Σύνολο του Δείγματος

Ο Πίνακας 4 παρουσιάζει τον έλεγχο μηδενικότητας της μέσης διαφοράς μεταξύ της τιμής της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων των εταιριών για το 2008 και το 2014. Η στατιστική τιμή p-value του ελέγχου ισούται με 0,540 ($>0,10$), γεγονός που οδηγεί σε αποδοχή της βασικής πρότασης του ελέγχου, δηλαδή σε αποδοχή της μηδενικότητας της μέσης διαφοράς. Επομένως, δε συνάγεται από το συγκεκριμένο έλεγχο κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της αποτίμησης των παγίων ενσώματων παγίων πριν και μετά το ξέσπασμα της κρίσης.

Πίνακας 4: Έλεγχος Μηδενικότητας της Μέσης Διαφοράς μεταξύ της Αξίας των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών το 2008 και το 2014 στο σύνολο του δείγματος

	T	Βαθμοί Ελευθερίας	p-value
Αξία Ενσώματων Παγίων Στοιχείων κατά το 2008 - Αξία Ενσώματων Παγίων Στοιχείων κατά το 2014	-0,617	56	0,540

5.6.2 Διερεύνηση ανά εξεταζόμενο Κλάδο

Ο Πίνακας 5 παρουσιάζει τον έλεγχο μηδενικότητας της μέσης διαφοράς μεταξύ της τιμής της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων των εταιριών για το 2008 και το 2014 για τον κάθε κλάδο ξεχωριστά. Για τους κλάδους Πετρελαίου και Αερίου, Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας, Χημικών και Πρώτων Υλών, η βασική πρόταση της μηδενικότητας γίνεται αποδεκτή, καθώς οι στατιστικές τιμές p-value ανέρχονται αντιστοίχως σε 0,410, 0,531, 0,285 και 0,637 ($>0,10$). Αντιθέτως, η βασική πρόταση της μηδενικότητας απορρίπτεται για τον κλάδο Υγείας σε επίπεδο σημαντικότητας 10%, εφόσον η στατιστική τιμή p-value ισούται με 0,078 ($<0,10$), και για τον κλάδο Κατασκευών και Κατασκευαστικών Υλικών σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, εφόσον η στατιστική τιμή p-value ισούται με 0,037 ($<0,05$).

Πίνακας 5: Έλεγχος Μηδενικότητας της Μέσης Διαφοράς μεταξύ της Αξίας των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών το 2008 και το 2014 ανά κλάδο

Αξία Ενσώματων Παγίων Στοιχείων κατά το 2008 - Αξία Ενσώματων Παγίων Στοιχείων κατά το 2014	t	Βαθμοί Ελευθερίας	p-value
Κλάδος Πετρελαίου & Αερίου	-1,035	2	0,410
Κλάδος Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας	-0,707	3	0,531
Κλάδος Χημικών	1,197	5	0,285
Κλάδος Υγείας	2,121	6	0,078
Κλάδος Πρώτων Υλών	0,483	13	0,637
Κλάδος Κατασκευών και Κατασκευαστικών Υλικών	2,215	22	0,037

Προχωρώντας στους ελέγχους ανισότητας για τους συγκεκριμένους κλάδους, η κριτική τιμή της t κατανομής για 6 βαθμούς ελευθερίας και επίπεδο σημαντικότητας 5% ανέρχεται σε 1,943, ενώ η αντίστοιχη τιμή για 22 βαθμούς ελευθερίας και ίδιο επίπεδο σημαντικότητας ανέρχεται σε 1,717. Επομένως, και για τους δύο κλάδους απορρίπτεται η βασική πρόταση της ισότητας και γίνεται αποδεκτή η εναλλακτική πρόταση της ανισότητας. Δηλαδή, η μέση αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στατιστικών στοιχείων των δύο κλάδων κατά το 2008 είναι στατιστικά σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη κατά το 2014.

5.7 Διερεύνηση της Μηδενικότητας της Μέσης Ετήσιας Ποσοστιαίας Μεταβολής των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων στο σύνολο του δείγματος και ανά κλάδο

Η παρούσα ενότητα αφορά στη μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ των ετών 2008 και 2014 και εξετάζει τις δύο δευτερες ερευνητικές υποθέσεις τις έρευνας. Συγκεκριμένα, στην πρώτη υποενοότητα παρουσιάζεται η στατιστική ανάλυση που αναφέρεται στο σύνολο του δείγματος, και επομένως καλύπτει την τρίτη ερευνητική υπόθεση, ενώ στη δεύτερη υποενοότητα εκείνη που αναφέρεται στα ανά κλάδο δεδομένα, και καλύπτει την τέταρτη ερευνητική υπόθεση.

5.7.1 Διερεύνηση για το Σύνολο του Δείγματος

Ο Πίνακας 6 παρουσιάζει τον έλεγχο μηδενικότητας της μέσης ετήσιας ποσοστιαίας μεταβολής μεταξύ της τιμής της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων των εταιριών για το 2008 και το 2014. Η στατιστική τιμή p -value του ελέγχου ισούται με 0,004 ($<0,01$), γεγονός που οδηγεί σε απόρριψη της βασική πρότασης του ελέγχου, δηλαδή σε μη αποδοχή της μηδενικότητας. Έτσι, προχωρώντας σε έλεγχο ανισότητας, η κριτική τιμή της t κατανομής για 56 βαθμούς ελευθερίας και επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% ανέρχεται σε -2,394. Η τιμή αυτήν είναι μεγαλύτερη από την τιμή t του ελέγχου, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η μέση ετήσια μεταβολή των ενσώματων παγίων στο σύνολο του δείγματος είναι αρνητική.

Πίνακας 6: Έλεγχος Μηδενικότητας της Μέσης Ετήσιας Ποσοστιαίας Μεταβολής μεταξύ της Αξίας των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών το 2008 και το 2014 στο σύνολο του δείγματος

	t	Βαθμοί Ελευθερίας	p-value
Ετήσια Μεταβολή των Ενσώματων Παγίων Στοιχείων	-2,974	56	0,004

5.7.2 Διερεύνηση ανά εξεταζόμενο Κλάδο

Ο Πίνακας 7 παρουσιάζει τον έλεγχο μηδενικότητας της μέσης ετήσιας ποσοστιαίας μεταβολής μεταξύ της τιμής της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων των εταιριών για το 2008 και το 2014 για τον κάθε κλάδο ξεχωριστά. Για τους κλάδους Πετρελαίου και Αερίου, Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας, Υγείας και Πρώτων Υλών, η βασική πρόταση της μηδενικότητας γίνεται αποδεκτή, καθώς οι στατιστικές τιμές p-value ανέρχονται αντιστοίχως σε 0,524, 0,738, 0,246 και 0,258 ($>0,10$). Αντιθέτως, η βασική πρόταση της μηδενικότητας απορρίπτεται για τον κλάδο Χημικών σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, εφόσον η στατιστική τιμή p-value ισούται με 0,021 ($<0,05$), και για τον κλάδο των Κατασκευών και Κατασκευαστικών Υλικών σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, εφόσον η στατιστική τιμή p-value ισούται με 0,002 ($<0,01$).

Πίνακας 7: Έλεγχος Μηδενικότητας της Μέσης Ετήσιας Ποσοστιαίας Μεταβολής μεταξύ της Αξίας των Ενσώματων Παγίων Περιουσιακών το 2008 και το 2014 στο σύνολο του δείγματος

	t	Βαθμοί Ελευθερίας	p-value
Κλάδος Πετρελαίου & Αερίου	0,766	2	0,524
Κλάδος Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας	0,367	3	0,738
Κλάδος Υγείας	-1,314	5	0,246
Κλάδος Χημικών	-3,097	6	0,021
Κλάδος Πρώτων Υλών	-1,182	13	0,258
Κλάδος Κατασκευών και Κατασκευαστικών Υλικών	-3,583	22	0,002

Προχωρώντας στους ελέγχους ανισότητας για τους συγκεκριμένους κλάδους, η κριτική τιμή της t κατανομής για 6 βαθμούς ελευθερίας και επίπεδο σημαντικότητας 5% ανέρχεται σε -1,943, ενώ η κριτική τιμή για 22 βαθμούς ελευθερίας το 1% επίπεδο σημαντικότητας ανέρχεται σε -2,508. Επομένως, και για τους δύο κλάδους απορρίπτεται η βασική πρόταση της ισότητας και γίνεται αποδεκτή η εναλλακτική πρόταση της ανισότητας. Δηλαδή, η μέση ποσοστιαία ετήσια μεταβολή της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στατιστικών στοιχείων των δύο κλάδων μεταξύ των ετών 2008 και 2014 είναι αρνητική.

6 Συμπεράσματα

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας, παρατίθενται τα κύρια συμπεράσματα των στατιστικών αναλύσεων ανά διενεργούμενη στατιστική υπόθεση. Αρχικά, η μέση αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων δεν εμφανίζεται να επηρεάστηκε στατιστικά σημαντικά από το ξέσπασμα της κρίσης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Πίνακα 4, η υπόθεση της μηδενικότητας της μέσης διαφοράς της αξίας των στοιχείων μεταξύ των ετών 2008 και 2014 γίνεται αποδεκτή. Επομένως, σε απόλυτα μεγέθη και στο σύνολο της οικονομίας, έτσι όπως αυτήν εκφράζεται από τους συγκεκριμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, η αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων δεν εμφανίζεται να μεταβάλλεται.

Επίσης, η μέση αξία του καθενός κλάδου ξεχωριστά δεν εμφανίζει την ίδια συμπεριφορά με το σύνολο των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, δύο από τους έξι εξεταζόμενους κλάδους εμφανίζουν στατιστικά σημαντική θετική μέση διαφορά μεταξύ των ετών 2008 και 2014, γεγονός που σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις σε αυτούς προχώρησαν σε μείωση της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων μετά το ξέσπασμα της κρίσης. Οι κλάδοι αυτοί είναι ο κλάδος της Υγείας και ο κλάδος των Κατασκευών και Κατασκευαστικών Υλικών. Όσον αφορά στους υπόλοιπους κλάδους, δεν παρατηρείται κάποια στατιστικά σημαντική μεταβολή.

Επιπλέον, σε αντίθεση με τη διάψευση της πρώτης υπόθεσης, η τρίτη υπόθεση φαίνεται να επιβεβαιώνεται. Συγκεκριμένα, η ποσοστιαία μέση ετήσια μεταβολή της αξίας των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με τον Πίνακα 6, παρουσιάζεται στατιστικά σημαντικά αρνητική. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι η αξία των εξεταζόμενων στοιχείων κατά το 2014 αποτελεί στατιστικά σημαντικά μικρότερο ποσοστό της αντίστοιχης αξίας τους κατά το 2008. Επομένως, σε σχετικά μεγέθη και στο σύνολο της οικονομίας, έτσι όπως αυτήν εκφράζεται από τους συγκεκριμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, η αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων εμφανίζεται να μεταβάλλεται και συγκεκριμένα να μειώνεται.

Τέλος, στους επιμέρους κλάδους της οικονομίας, για ακόμα μία φορά δεν παρατηρείται ομοιόμορφη αντίδραση των επιχειρήσεων στην κρίση χρέους. Συγκεκριμένα, από το σύνολο των έξι εξεταζόμενων κλάδων, μόνο οι δύο εμφανίζονται με στατιστικά σημαντικά αρνητική μέση ετήσια ποσοστιαία μεταβολή στην αξία των ενσώματων παγίων περιουσιακών

στοιχείων. Οι δύο αυτοί κλάδοι είναι ο κλάδος των Χημικών και ο κλάδος των Κατασκευών και Κατασκευαστικών Υλικών .

Συγκεντρωτικά, τέσσερις από τους έξι εξεταζόμενους κλάδους παρουσιάζουν κάποιες μορφές, είτε σε απόλυτα είτε σε σχετικά μεγέθη, μείωση της αξίας των ενσώματων παγίων στοιχείων τους κατόπιν το ξέσπασμα της κρίσης χρέους στην ελληνική οικονομία. Το γεγονός αυτό επιτρέπει να εξαχθεί το γενικό συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις αντέδρασαν στην κρίση ρευστοποιώντας την πάγια ενσώματη περιουσία τους, ενώ ταυτόχρονα προχώρησαν σε αναπροσαρμογές της αξίας της προκειμένου να ενσωματώσουν στους ισολογισμούς τους τη σημαντική πτώση που συντελέστηκε ή αναμενόταν κατά το 2014 να συντελεστεί. Ταυτόχρονα, στο σύνολο της οικονομίας σε σχετικά και όχι σε απόλυτα μεγέθη παρουσιάστηκε η ίδια τάση. Ιδιαίτερη περίπτωση αποτελεί ο κλάδος του Πετρελαίου και του Αερίου, ο οποίος είναι ο κλάδος με θετική μέση ποσοστιαία απόδοση. Για το συγκεκριμένο κλάδο, προτείνεται σε μελλοντικούς ερευνητές να τον απομονώσουν από τους υπόλοιπους και να αναζητηθούν οι ειδικοί παράγοντες που επηρεάζουν την συμπεριφορά των στοιχείων του και την αντίδραση των επιχειρήσεων που ανήκουν σε αυτόν.

Πρόταση για μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει η στατιστική ανάλυση της μεθόδου επιλογής αποτίμησης εισηγμένων εταιριών και μη, με σκοπό τη διεξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τον τρόπο συμπεριφοράς των επιχειρήσεων, των διαφόρων κλάδων και διαφόρων μεγεθών, όσον αφορά τα ενσώματα πάγια. Επίσης, μια άλλη πρόταση για μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει η σύγκριση της πληροφόρησης, όπως την αντιλαμβάνονται οι ενδιαφερόμενοι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, και η αξιολόγηση της σύγκλισης στον κλάδο των εταιρειών επενδυτικών ακινήτων, από την υποχρεωτική εφαρμογή των ΔΠΧΑ για τις εισηγμένες επιχειρήσεις από το 2005. Επίσης, χρήσιμα συμπεράσματα θα μπορούσαν να εξαχθούν από τη συγκριτική ανάλυση της συσχέτισης ανά έτος.

7 Βιβλιογραφία

Άρθρα

Aboudy, D., Barth, M., and Kasznik, R. (1999). Revaluations of fixed assets and future performance: Evidence from the UK. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 26, No. 1-3, pp. 149-178.

Ballas, A., Panagiotou, V., and Tzovas, C. (2014). Accounting Choices for Tangible Assets: A Study of Greek Firms. *Journal of Economics and Business*, Vol. 64, No. 4, pp. 18-38.

Bellas, A., Toudas, K., and Papadatos, K. (2007). What International Accounting Standards (IAS) bring about to the financial statements of Greek Listed Companies? The case of the Athens Stock Exchange. *Journal of Economics and Business*, Vol. 57, No. 3, pp. 54-77.

Brown, D., James, C., and Mooradian, R. (1994). Asset sales by financially distressed firms. *Journal of Corporate Finance*, Vol. 1, No. 2, pp. 233-257.

Christensen, H., and Nikolaev, V. (2009). Who uses fair value accounting for non-financial assets after IFRS adoption? (*working paper No 9-12*) Chicago Booth School of Business.

Cotter, J., and Zimmer, I. (1999). *Why Do Some Firms Recognize Whereas Others Only Disclose Asset Revaluations?* (working paper). University of Queensland.

Courtenay, S., and Cahan, S. (2004). The impact of debt on market reactions to the revaluation of noncurrent assets. *Pacific-Basin Finance Journal*, Vol. 12, No. 2, pp. 219-243.

Domeika, P. (2008). Creation of the Information System of Enterprise Fixed Asset Accounting. *Engineering Economics*, Vol. 5, pp. 7-15.

Easton, P., Eddey, P., and Harris, T. (1993). An Investigation of Revaluations of Tangible Long- Lived Assets. *Journal of Accounting Research*, Vol. 31, pp. 1-38.

Gaeremynck, A., and Veugelers, R. (1999). The revaluation of assets as a signaling device: a theoretical and an empirical analysis. *Journal of Accounting and Business Research*, Vol. 29, No. 2, pp. 123-138.

Greenberg, M., Helland, E., Clancy, N., and Dertouzos, J. (2013). Fair Value Accounting, Historical Cost Accounting, and Systemic Risk Policy Issues and Options for Strengthening Valuation and Reducing Risk.

Jaggi, B., and Tsui, J. (2001). "Management Motivation and Market Assessment: Revaluations of Fixed Assets". *Journal of International Financial Management and Accounting*, Vol. 12, No. 2, pp. 160-187.

Lazar, C., and Lazar, M. (2012). The Impact of the Economic Crisis on the Evolution of Tangible Fixed Assets in Romania. *Economic Insights – Trends and Challenges*, Vol. I, No. 3, pp. 47-56.

Lin, Y., and Peasnell, K. (2000a). Asset Revaluation and Current Cost Accounting: UK Corporate Disclosure Decision in 1983, *The British Accounting Review*, Vol. 32, No. 2, pp. 161-187.

Lin, Y., and Peasnell, K. (2000b). Fixed asset revaluation and equity depletion in UK. *Journal of Business Finance and Accounting*, Vol. 27, No. 3-4, pp. 359-394.

Missonier-Piera, F. (2004). Economic Determinants of Multiple Accounting Method Choices in a Swiss Context. *Journal of International Financial Management and Accounting*, Vol. 15, No. 2, pp. 118-144.

Missonier-Piera, F. (2007). Motives for fixed asset revaluation: An empirical analysis with Swiss data. *The International Journal of Accounting*, Vol. 42, No. 2, pp. 186-205.

Nichols, L., and Buerger, K. (2002). An investigation of the effect of valuation alternatives for fixed assets on the decision of statement users in the United States and Germany. *Journal of International Accounting Auditing and Taxation*, Vol. 11, No. 2, pp. 155-163.

Watts, R., and Zimmerman, J. (1990). Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective. *The Accounting Review*, Vol. 65, No. 1, pp. 131-156.

Whittred, G., and Chan, Y. (1992). Asset Revaluations and the Mitigation of Underinvestment. *Journal of Accounting, Finance & Business Studies*, Vol. 28, No. 1, pp. 58-74.

Zimmerman, J. (1983). Taxes and Firm Size. *Journal of Accounting and Economics* , Vol. 5, No. 2, pp. 119-149.

Βιβλία

Thornton, G. (2006). Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, (Α' Τόμος), Β' έκδοση, Αθήνα, εκδόσεις Μπασκόζος Ν.Ι.

Thornton, G. (2009). Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, (Α' Τόμος), τρίτη έκδοση.

Βρουστούρης Κ.Π., Πρωτοβάλτης Γ.Ν. (2002). Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνείες: Πρακτική Ανάλυση και Ερμηνεία με Λογιστικά Παραδείγματα Εφαρμογής, Αθήνα, εκδόσεις Σταμούλη ΑΕ.

Γρηγοράκος Θ. (2005). Ανάλυση – Ερμηνεία του Ελληνικού Λογιστικού σχεδίου, εκδόσεις Σάκκουλα.

Ντζανάτος Δ. (2008). Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια κι οι διαφορές τους από τα ελληνικά, Αθήνα, εκδόσεις Καστανιώτη.

Πρωτοβάλτης Γ. Ν. (2004). Πρώτη Υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, Αθήνα, εκδόσεις Α. Σταμούλης.

Πρωτοβάλτης Γ. Ν. (2009). Παραδείγματα εφαρμογής - Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα - Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης - Διερμηνείες, Αθήνα, εκδόσεις Α. Σταμούλης.

Σακέλλης Ε. (2002). Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σακέλλη.

Σακέλλης Ε. (2009). Ο πανδέκτης του λογιστή, Λογιστικό-Φορολογικό δίκαιο και λογιστική, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σακέλλη.

Φίλος Λ. Ι. (2003). Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα: Οδηγός Πρώτης Εφαρμογής, εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ.